

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava, Joseph N. Tysliava and Jonas Valaitis. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Vaivada; Business Manager and Photo Editor: Joseph N. Tysliava; English Editor: Demie Jonaitis; Senior Editor: Vytautas Sirvydas; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone APplegate 7-7257.

Pradedame 87-sius metus

Šiais 1973 metais Vienybė pradeda 87-uosius metus. Oficialiai Vienybės gimtadienis yra vasario 10 d., kai Plymouth, Pa. pasirodė Juozo Paukščio išleistas pirmasis Vienybės Lietuwninkų numeris. Buvo leisti keli laikraščiai ir prieš Vienybės įsteigimą, bet neišsilaikė. Vienintelė Vienybė iš pirmųjų leidinių teišliko gyva ir tebeina iki šių dienų.

Šiomet, kaip ir kiekvienais metais, ilgai svarstėm, ar verta tiek daug aukotis ir tokius didelius nuostolius pakelti šį seniausiąjį pasaulyje laikraštį išleisdinėti. Ir, kaip visuomet, skatinami bendradarbių, rėmėjų ir skaitytojų, nutarėme dar, kol pajėgiam, laikytis. Visi pripažįsta, kad toks nepriklausomas ir laisvos minties laikraštis kaip Vienybė dabar labiau reikalinga, negu bet kada.

Gaila, kad tokių entuziastų, kurie Vienybę remia turime per mažai, ir jų eilės kasdien retėja. Praėjusiais metais ypač daug skaitytojų, sulaukę 80 ir daugiau metų, išmirė, o labiausiai apgailėtina, kad įpėdinių lietuvių išlaikyti šioje šalyje, mažai kas bepalieka. . .

* * *

1972-aisiais metais teišleidome 15 laidų, kai kurios buvo net 3 ir 4 kartus didesnės, negu paprastai leidžiame. Laikraštis ėjo šluvuodamas dėl daugelio kliūčių: permažai patyrosios darbo talkos, permažai lėšų. Tai pagrindinės kliūtys. Turint pakankamai pajamų, išsprendžiamos visos kitos problemos.

Kiekviena Vienybės laida išleista dideliu nuostoliu. Dėl to labiausia kalti skaitytojai laiku nesumokėję prenumeratų, kurios sudaro pagrindines laikraščio pajamas. Ir šiuo metu per 50% skaitytojų dar Vienybei įsiskolinę, kai kurie už prenumeratą nesumokėję net per keletą metų. - Kodėl laikraščio siuntinėjimo jiems nenutraukiama? - ne vienas gali paklausti. Jeigu taip būtų lengva gauti naujų skaitytojų, aišku, kad įsiskolinusiems laikraštis nebūtų siuntinėjamas. O dabar vis gyvename viltimi, kad tų skaitytojų sąžinė neleis tokiose sunkiose aplinkybėse leidžiamą laikraštį skriausti. . .

* * *

Tur būt esame per daug jautrūs, kiek liečia mūsų spaudą ir organizacijas.

Štai, populiarusis žurnalas "Life" nuo šių metų pradžios nebeleidžiamas, nes sumažėjo pajamos už skelbimus. "Life" žurnalui labiausiai pakenkė televizija. Atleido 300 tarnautojų, žurnalą uždarė, nors turėjo 8 milijonus skaitytojų.

Kiek anksčiau užsidarė "Look" žurnalas dėl finansinių trūkumų ir visa eilė didžiųjų New Yorko dienraščių.

Jeigu ir mes būtume praktiški, tai greičiausiai jau nebeturėtume nė vieno lietuviško laikraščio. Visa lietuviškoji spauda leidžiama dideliu pasiaukojimu ir pakelia didelius nuostolius. Bet ar ilgai taip ištesėsime?

Vienybės kasmetinis deficitas daugiau kaip \$5,000. Tą deficitą turime padengti, kad laikraštis išeitų, kitaip spaustuvė atsisako laikraštį spausdinti, mechanikai mašinų netaiso kol sąskaitos nesumokėtos, o neapmokėję mortgidičius ir taksus už namą, esame nuolatiniame pavojuje ir patalpas prarasti.

Dalį deficito padengiame paskolomis (daugiausia iš artimųjų) ar atlikdami įvairius spaudos darbus kitiems.

Atsišaukiame dar kartą į mūsų geraširdžius skelbėjus, rėmėjus, skaitytojus ir veiklesniasias organizacijas. Pagelbėkite!

V. TYSLIAVIENĖ

Kas yra tie tikrieji lietuvių patriotiškosios veiklos Amerikoje slopintojai?

Ziaurį antraštė! Ar ne? Bet... neperžiaur, kai mintys gražinamos jų autoriams... Tik pagalvokite, nuolat skaityti... "Nevykite į Lietuvą", "Nesijuskite savo vaikų į Lietuvą atostogų"... (Tarytum patriotas lietuvis iš Amerikos savo vaikus nori atiduoti rusams) Arba... "Geriau mirti, negu Lietuvą lankyti"... Skaitytom organizacijų tokius nutarimus seimuose, "Neruoškite koncertų iš Lietuvos atvykusiems menininkams"... Ir panašiai, vėl kiti skelbia!

Tokiomis mintimis minta dalis mūsų lietuvių Amerikoje ir Kanadoje. Zemačiai tokius vadina: Kuo pats kvep, tuo kitus tep!..

* * *

Kodėl taip vyksta? Amerikoje ir Kanadoje yra keli ambicingi vyrukai, kai kur dar ambicingesnės moterėlės, kurioms rūpi kuri organizacija kam, už ką ir kiek pinigėlio paaukoja... Prie jų dar prisideda veiklesni darbuotojai organizacijose, kurioms nesiseka gauti tiek paramos iš visuomenės, kiek jos laukia. Kai kurios tos organizacijos pasivadinusios "Pasaulio valdytojų" vardais drįsta įsakinėti, jei esi lietuvis, tai privalai "mokėti" duokles "už teisę būti lietuviu"!

* * *

Kaulas gerklėje tiems yra mūsų pastovi organizacija - Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, kuris per ilgus savo veiklos metus sukaupe stambias sumas pinigų. Nors jis

nerenka aukų, bet aukoja iš savo investicijų tiek, kiek, pagal įstatymus valdžios Apdraudos departamentų leidžiama. SLA savo nariams yra išmokėjęs milijonus dolerių pašalpomis, nuolat sušelpia tūkstančius sergančių, ir nariams dar apmoka dividendus. Ir dar lieka aukų jaunimo veiklai, stipendijoms. Savo keliu, be SLA Centro, Apskritys, Kuopos ir atskiri nariai aukoja: ALTui, BALF-ui, Bendruomenei, jos renginiams, Vasario 16-osios gimnazijai ir kitai veiklai.

* * *

Vienas drąsesnių SLA "kritikų" yra SLA 126 kp. narys Juozas Audėnas, Lietuvoje buvęs Audickas, kuris Barzdūkiui yra "pakankamai autoritetingu". Audėnas, tarp kitko, yra tokio nusistatymo: jeigu susirinkime dalyvauja asmuo, kuris yra buvęs Lietuvoje ir jeigu susirinkimo rengėjai to asmens nepašalina, tai protesto ženklas iš susirinkimo išsina pats Audėnas!..

* * *

Audėnas oficialiai yra New Yorko Eltos redaktorius. Bet jis yra ir Lietuvos Laisvinimo Komiteto Vicepirmininkas. Kadangi pirmininkas dr. Kęstutis J. Valiūnas labai daug važinėja ir retai bebūna VLIKO Centre, VLIKO pirmininko pareigas eina J. Audėnas. Vietoje dvigubai rūpinęsis VLIKO reikalais, jis išsina ir knisasi po

Tešama 3 psl.

DIDŽIOJI LIETUVIŲ ŠEIMA - SLA - SVEIKINA GEROS VALIOS VISUS LIETUVIUS

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje, didžiausios lietuvių organizacijos išsivijoje vadovybė, Pildomoji Taryba, švenčių proga, pasveikino Susivienijimui draugiškąją spaudą, jos skaitytojams palinkėjo geros sveikatos, ilgo amžiaus ir gausybės visokių laimčių. Susivienijimui svarbiausia, kad lietuvių tauta, ypač jos nariai, gyventų kuo ilgiausiai! Juo ilgiau liefuviai, ypač Susivienijimo nariai, gyvens, tuo Susivienijimas turtės, didės, o visa lietuvių veikla pagyvės.

Sveikindami Vienybės skaitytojus SLA Pildomosios Tarybos nariai primena, kad SLA Vajus tebetęsiamas, kad kiekvienas naujai į Susivienijimo šeimą įrašytas lietuvis, Susivienijime bus mieliai laukiamas.

SLA Pildomajai Tarybai ypač rūpi, kad mūsų jaunimas glaustųsi po didžiausios ir seniausios lietuvių Susivienijimo organizacijos vėliava, kuri įnešama į 87-uosius savo gyvavimo metus!

SLA vadovybės linkėjimus ir sveikinimus Vienybės skaitytojų prašome maloniai priimti, juos teiktės perduoti ir savo kaimynams. Vienybės skaitytojai - SLA nariai prašomi savo gimines, šeimas, kaimynus ir pažįstamus įrašyti į šią didelę ir garbingą lietuvių šeimą - SLA.

SLA PILDOMOJI TARYBA:

Povilas P. Dargis, Prezidentas
Aleksandras Čaplikas, Viceprezidentas
Algirdas Budreckis, Sekretorius
Eufrosine Mikužiute, Išdininkė
Steponas Briedis ir Josephine Milleriūtė, Išdo Globėjai
Steponas Biežis, Gydytojas kvotėjas

IS KONFERENCIJOS SALĖS

Vilniuje, "Žinijos" salėje, Lietuvos Žurnalistų sąjungą ir Lietuvos Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komitetas surengė spaudos konferenciją. Joje gausiai dalyvavusiems centrinių, respublikinių ir miestų laikraščių bei žurnalų, televizijos ir radijo, ELTOS ir APN agentūrų žurnalistams, Lietuvos Mokslo akademijos leidyklų darbuotojams, rašytojams, visuomenės atstovams apie VLIK'o ir kitų užsienio lietuvių organizacijų veiklą, išsivijęs gyvenimo ir problemas plačiai papasakojo lietuvių žurnalistas VYTAUTAS ALSEIKA, kuris, nutraukęs ryšius su išsivijęs sluoksniais, neseniai grįžo į Tarybų Lietuvą ir liko čia gyventi.

Konferencijos dalyviams buvo išdalintas pilnas V. Alseikos pareiškimo tekstas bei konfidencialių VLIK'o dokumentų ir jų fotokopijų parodėlė.

"Gimtas kraštas" rašo, kad V. Alseikos atsakymus į žurnalistų klausimus pateiks sekančiuose numeriuose. Galima spręsti, kad klausimų buvo labai daug. Atrado, kad į Lietuvą grįžti V. Alseika ruošėsi seniai, jeigu pavogė VLIK'o konfidencialius dokumentus ir pasigamino jų fotokopijas.

VYTAUTO ALSEIKOS TEKSTAS
PERSPAUSDINTAS IŠ GIMTOJO KRAŠTO

Pasakojas Vytautas Alseika

GERBIAMI KOLEGOS, DRAUGAI,

Ne taip seniai Tarybų Lietuvos spaudoje buvo paskelbtas mano pareiškimas. Jame aš trumpai nurodžiau priežastis ir aplinkybes, kurios mane, ilgametį emigrantą, paskatino sugrįžti į Tėvynę.

Savo pareiškime aš pabrėžiau, jog ryžtingai nutraukiu ryšius su antitarybinės emigracijos politikieriais ir kad, įvykdęs likiminį apsisprendimą, fikiuos padėsiąs tiems, svetur gyvenantiems mano tautiečiams, su kuriais ilgus metus man teko klysti.

Šiandieną spaudos atstovams, kuriuos mano prašymu sukvietai Lietuvos TSR Žurnalistų sąjunga, aš norėčiau kiek plačiau paaiškinti tuos įvykius ir aplinką, kurie turėjo įtakos mano apsisprendimui, ir papasakoti, kas tokie yra vadinamieji „vaduotojai“, lietuviškosios nacionalistinės emigracijos lyderiai ir ką jie neša mano tautai. Šis susitikimas būtų nereikalingas, jei jis liestų tik mano asmeniškų rūpesčių ar pergyvenimus. Esu įsitikinęs, jog mano patirtis gali prisidėti sužinoti tiesą apie kai kurių svetimų mūsų Tėvynei jėgų veiklą.

Kaip jau žinoma iš mano pareiškimo spaudai, aš esu žurnalistas ir teisininkas, atsidūręs per antrąjį pasaulinį karą emigracijoje dėl tam tikrų idėjinų įsitikinimų ir to meto susidariusių aplinkybių. Dalyvaudamas antitarybinės emigracijos gyvenime, bendravau su daugeliu emigracinės politikos ir kultūros veikėjų Vakarų Vokietijoje ir JAV-se, turėjau progos pažinti tos emigracijos vidaus ir išorės apraiškas, jos mechanizmą.

Nuo 1953 m. su nežymiomis pertraukomis aš dirbau Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komite (VLIK'e), kuris laikomas viena pagrindinių antitarybinės emigracijos organizacijų ir ilgą laiką siekia save reprezentuoti net emigraciniu „seimu“ bei „vyriausybe“.

Manau, neklysiu teigdamas, jog mano darbas VLIK'e ir jo Vykdomojoje Taryboje įgalino mane geriau pažinti lietuvių emigracijos problemas, jo antitarybinių veikėjų tarpusavio ryšius, santykius su kraš-

tu, pažinti tikrąjį socialinį tos emigracijos sluoksnį veidą ir Vakarų valstybių skiriamą jai vaidmenį.

Man dirbant VLIK'e, teko ne tik tiesiogiai dalyvauti jo veikloje, bet ir susipažinti su įvairiais konfidencialiais dokumentais. Numatau tą medžiagą panaudoti knygai, kuriai norėčiau skirti savo pagrindines pastangas.

VLIK'as — KAIP VIENA SVARBIAUSIŲ ANTITARYBINĖS EMIGRACIJOS ORGANIZACIJŲ

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas (VLIK) buvo įsteigtas kaip buržuazinė tautinė organizacija 1943 m. pabaigoje, kada, išryškėjus neišvengiamam hitlerinio reicho žlugimui, nacionalistiniai sluoksniai rūpinosi pasiruošimu kovai prieš grįžtančią Tarybų valdžią. 1945 m. VLIK'as buvo atkurtas Vokietijoje — iš pradžių Berlyne, o po to Viurburge pabėgusių iš Lietuvos į Vakarų buržuazinių veikėjų, aktyviai padedant specialiąjų JAV tarnybų atstovui, mano asmeniškam pažįstamam lietuvių kilmės amerikiečiui Antanui Vaivadai.

Atkurdami VLIK'ą Vakarų Vokietijoje, jo vadovai pradėjo skleisti teoriją, kad pabėgėliai yra tautos elitas, kad tik jie gali išreikšti politinę bei moralinę tautos valią, nes pati tauta krašte esanti pasyvi ir nekūrybinga masė, nepajėgi vienaip ar kitaip pasireikšti. Iš tikrųjų VLIK'o veikėjai savo nacionalistinėje veikloje, remdamiesi teigimu, jog tautos likimas priklauso ne nuo jos pačios, o nuo emigracijos, nusi-gręžė nuo tautos ir nuo pirmųjų veiklos dienų tuo pačiu metu ugdė savo tarpe karjerizmą, vadizmą, patsidavėliškumą, aklą nuolaidžiavimą svetimų kraštų interesams.

VLIK'o vadovai savo protokolais, deklaracijomis ir pareiškimais viešai skelbėsi tęsiant buržuazinį valstybingumą užsienyje, atstovaujant buržuazinės demokratijos principams. Tačiau nuo pačių pirmųjų savo veiklos dienų VLIK'as susiejo savo darbą ir pastangas su imperialistinių valstybių inte-

resais. Tai nedviprasmiškai liudija pačių VLIK'o veikėjų pareiškimai.

Štai VLIK'ą sudarančių grupių atstovų pasitarimo susirinkime, įvykusiame Niujorke 1954 m. vasario 27 dieną, Martynas Brakas teigė: „Reikia stengtis, kad Amerikos interesai sutaptų su Lietuvos interesais. Tas geriausiai pasiekiamas JAV-se, nes čia koncentruojasi visa kova su bolševizmu“.

VLIK'o veikėjai, skelbia ištikimybę laisvei ir demokratijai, visada siejo savo veiklą su pačiais antidemokratiškiausiais, bet „laisvajame pasaulyje“ nepopuliariais režimais. Kaip jie suprato laisvę, rodo kad ir toks pavyzdys. 1957 m. lapkričio 18 dienos asmeniškame laiške VLIK'o Vykdomosios Tarybos ilgametis užsienio tarnybos valdytojas, visą laiką save įkyriai bei juokingai tituluojęs finansų ministru a. D. (buvusiu ministru), buvęs stambus dvarininkas Lietuvoje Petras Karvelis rašė tuometiniam VLIK'o pirmininkui JAV-se Antanui Trimackui, kad jis, Karvelis, Bonoje susitiko su rasistinės Pietų Afrikos pasiuntinybės nariais, kurie pasiprašė atskiro susitikimo. Tas susitikimas įvyko ir truko 3 valandas. Apie ką gi buvo kalbėta? Pietų Afrikoje tuo metu ruošiasi bylai dėl Komunistų partijos uždarymo, ir rasistai prašė ne ko kito, o būtent VLIK'o veikėjų pagalbos.

1959 m. balandžio 11 dienos laišku P. Karvelis tam pačiam adresatui giriasi kirtais „diplomatines veiklos“ pasiekimais: „Pasinaudodamas mano buvimu Bonoje, apsilankiau pabėgėlių ministerijoje. Pats p. ministras Oberlaender ir jo asmeniškasis referentas p. Daube buvo išvykęs rinkimų reikalais. (...) Buvau priimtas p. Maurach, kuris veda pabaltiečių reikalus (...). Maurach — tai tas pats, kuris buvo prie Gebels Berlyne lietuvių spaudos referentu (...). Prižadėjo kuo palankiausiai reikalą perstatyti, artimiausia mano apsilankymo proga Bonoje kalbėsime toliau“. Reikalas lieta vlikinę informacijos tarnybą ir jos finansavimą.

Neapykanta socialistinei santvarkai yra tiek akla, kad, kaip yra pareiškęs buvęs VLIK'o pirmininkas Mykolas Krupavičius, ir

PASAKOJA Vytautas Alseika

tai pakartojo dabartinis VLIK'o pirmininkas Juozas Kęstutis Valiūnas, „jie susidėję ir su velniu, jei šis padėtų sugrąžinti prieškarinę santvarką Lietuvoje“. Todėl VLIK'o vadai skelbia apie Taivano, Filipinų ir kitų palankumą „Lietuvos laisvės“ bylai. Jie remia Amerikoje visas konservatyviausias jėgas, ko nedievindami mini Goldvoterį, giriasi senatorių Dodo, Dervinskio ir panašių jiems dešiniųjų palankumu, beatodairiškai pasisako už Vietnamo bombardavimus, prieš Europos saugumo konferenciją, prieš TSRS—VFR sutartis, prieš bet kokį Europos šalių žingsnį, švelninantį įtampą šiame rajone. Maža to, jie veikia kaip provokatoriai, mėgindami paveikti kai kuriuos Niksono administracijos atstovus ir sukurstyti juos veiksams, nukreiptiems prieš TSRS ir JAV santykių normalizavimą.

VLIK'o seime, įvykusiame 1971 m. gruodžio 4 dieną, krikščionių-demokratų vadovas Algirdas J. Kasulaitis netgi R. Niksono bendradarbiavimo doktriną pavadino „cinišku pasityčiojimu iš visų principų, kuriais demokratija skina kelią į ateitį“, „laisvės ir demokratijos žlugimu“, „atsisakymu nuo bet kokios atsakomybės tiesai, moralei ir teisybei“.

Toks politinis-idėjinis VLIK'o veidas buvo ir tebėra nuo pat jo įkūrimo dienos. Tai ne atsitiktinė apraška. Tai visa antitarybinės emigracijos veiklos logika, su kuria man teko nuolat susidurti.

VLIK'as — UŽSIENIO ŽVALGYBŲ ĮRANKIS

Ilgus metus dirbdamas VLIK'o, aš turėjau pakankamai progos įsitikinti, kad didžiųjų, antitarybines emigrantų organizacijas priglaudusių, šalių oficialiems sluoksniams mažiausiai rūpi lietuvių tautos reikalai. Jų egzistavimas paremtas ne koku nors užsienio valstybių vyriausybės idealizmu ar tautiniu jautrumu. Tos organizacijos tiesiog pakenčiamos tiek, kiek jas galima panaudoti „šaltojo“ karo interesams ir antitarybinei, antikomunistinei politikai. Jei pažvelgsime į ligšiolinę VLIK'o veiklą, tai lengvai įžiūrėsime ne VLIK'o veikėjų ryšius su paskirų kraštų valdžių atstovais, bet pirmiausia su įvairiomis specialiomis užsienio tarnybomis. VLIK'as, galiu pagrįstai teigti, nuo pat savo veiklos užsienyje pradžios buvo ir yra naudojamas įvairių užsienio žvalgybų interesams.

Ne tik man, bet ir kitiems buvo žinoma, kad VLIK'o karinio skyriaus viršininkas pulkininkas Šova drauge su generolu Povilu Plechavičiumi 1946—1949 m. paslėptai važinėdavo po visas „perkeltųjų asmenų“ (DP) stovyklas Vakarų Vokietijoje ir parinkdavo lietuvius, kurie būtų tinkami amerikiečių žvalgybos uždaviniams vykdyti.

1949 m. pagrindiniai VLIK'o veikėjai — kun. Mykolas Krupavičius ir Vaclovas Sidzikauskas — apsilankė Vašingtone, kur, minėtam Vaivadaui rekomendavus, užmezgė ryšius su amerikiečių žvalgybos atstovais. Kaip tik po to VLIK'o veikla žymiai ir pastebimai pagyvėjo, gavo aiškesnę kryptį. Tada VLIK'o veikėjai tiesiogiai dalyvavo ruošiant emigrantus špionažui ir diversijoms Lietuvos teritorijoje. Būtent jie inspiravo ir kurstė nacionalistinį ginkluotą pogrindį Lietuvoje ir atsakingi už šimtus žuvusių ir suklaidintų žmonių. Apie tai šiandien jau atvirai diskutuojama emigrantų tarpe.

Tuo metu VLIK'o, jo Vykdomosios Tarybos Vokietijoje būstinėje, Roitlingene, Gartenstr. 5, buvo kalbama, kad labai glaudžius ryšius su JAV žvalgyba palaikė buvęs mano viršininkas Martynas Gelžinis, VLIK'o Informacijos tarnybos valdytojas. Jis ir VLIK'o bendradarbis Obolėnas apklausinėdavo iš Lietuvos į Vokietiją atvykstančius žmones, lydėdavo juos į Frankfurtą, kur perduodavo amerikiečių žiniai.

Man 1953 m. atvykus dirbti spaudos srity VLIK'e Roitlingene, tas pats Gelžinis pasakojo, kad 1948—1950 m. amerikiečių

Vytauto Alseikos spaudos konferencijos dalyviai.

žvalgybinėms organizacijoms Vakarų Vokietijoje vadovavo, berods, pulkininkas fon Bergas. Jo būstinė buvo Miunchene. Su juo ir susitikdavo aukščiau minėtas Šova, kuris Miunchene turėjo specialų butą. Kaip VLIK'o karinio skyriaus viršininkas, jis palaikė betarpišką ryšį su JAV žvalgyba. Oficialiai jis turėjęs dėl savo veiklos atsiskaityti VLIK'o vadovybei, tačiau praktiškai jis to nepaisė, ir visi buvo priversti tylomis su tuo sutikti.

Na, o ryšiniuku tarp amerikiečių žvalgybos filialo, vadinamo „informaciniu centru“, buvusio Frankfurte prie Maino, ir VLIK'o, man jame dirbant, buvo žmogus, vadinamas Alfredu. Apie jo apsilankymus pas VLIK'o veikėjus man ne kartą mįslingai prasitardavo tuometinis VLIK'o Vykdomosios tarybos pirmininkas Karolis Zalkauskas.

Kas per vienas buvo tas paslaptingas „Alfredas“? Jis pastoviai lankė VLIK'ą, tardavosi su jo vadovais dėl piniginių subsidijų bei svarstydavo kitus veiklos klausimus. Jis dangstėsi Alfredo Gvazdausko, Juzefo Giedraičio, M. Jodelait vardais. VLIK'o laišku jam buvo siunčiami dar Hans Bauman vardu.

Siemet JAV miręs Leonas (Levas) Prapuolenis emigracinės spaudos buvo paverstas beveik tautiniu didvyriu, tikra antitarybinės kovos įžymybe. Tuo tarpu mes žinome, kad jis taip pat buvo Amerikos žvalgybininkas, nors ir dangstėsi tariamu darbu JAV generaliniame konsulate Miunchene. Rodos, kad 1954 m. jis buvo pakviestas į VLIK'o radijo propagandos skyrių, kur ir man teko dirbti. Ten jam buvo pavesta organizuoti nelegalų radijo ryšį su Lietuva.

Maždaug tuo pačiu laiku M. Krupavičius ir kiti VLIK'o nariai vedė slapta derybas su amerikiečiais, kurie ketino suaktyvinti propagandinę VLIK'o veiklą prieš TSRS, ir tam buvo užplanuota išleisti net 100 000 dolerių.

L. Prapuolenis pasakojo man, kad tais laikais šnipų parinkimu bei paruošimu siųsti į Lietuvą rūpinosi kunigas jėzuitas Kipas, kažin koks buvęs Lietuvos karininkas Karklinis (Kupstas), Alfredas ir kiti. Iš VLIK'o narių oficialiai ryšius su amerikiečių įstaigomis Vokietijoje buvo pavesta palaikyti dabar Vakarų Vokietijoje gyvenantiems Petriui Karveliui ir Jonui Norkaičiui. Jie gaudavo iš amerikiečių veiklos pagėidavimus, pinigus, jie už tai ir atsiskaitydavo.

Man vėl atvykus į tą patį Roitlingeną 1961 m. dirbti spaudos srityje VLIK'o Vykdomąją Tarybą, retkarčiais tekdavo susitikti su VLIK'o talkininku, ypač informacijos bare, Hermanu Jakužaičiu. Jis vieno pokalbio metu man išsitarė, kad anksčiau minėtas M. Gelžinis pasiūlė per Jakužaitį

kam nors perduoti slaptus VLIK'o dokumentus. Tie dokumentai, lietu 1950—1954 m. laikotarpį, buvo saugojami banko seife. Juos sudarė plono popieriaus 1650 lapų. Šiuose raštuose buvo VLIK'o pasitarimų su JAV, Anglijos ir Prancūzijos atstovais protokolai, generolo Stasio Raštikio paruošti, VLIK'o kariniai pasiūlymai amerikiečiams ir anglams dėl lietuvių legiono sudarymo, instrukcija dėl JAV organizacijų VLIK'ui skirtų lėšų panaudojimo specialioms reikalmams. M. Gelžinis tokią „paslaugą“ siūlė todėl, kad jam trūkę pinigų persikelti į JAV-jas. Už minėtus dokumentus jis prašęs 4500 markių. Apie tą „biznij“ jus galėty plačiau painformuoti pats Gelžinis, dabar gyvenąs netoli Niujorko.

Visa eilė faktų rodo, kad ir stambūs VLIK'o veikėjai mielai tapdavo žvalgybų agentais. Tiesa, siekiant pabrėžti tariamą VLIK'o vidaus nepriklausomumą, VLIK'o nariams, apart specialiai tam reikalui paskirtų, buvo oficialiai uždrausta palaikyti ryšius su amerikiečių tarnybomis. Tačiau to nebuvo paisoma. Čia ypač pasireiškė tuometinis VLIK'o Vykdomosios Tarybos pirmininkas Karolis Zalkauskas. Apie dabartinio Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininko Vaclovo Sidzikausko ryšius su amerikiečių žvalgyba plačiai konfidencialiame laiške Lušiu rašė gerai informuotas VLIK'o užsienio tarnybos valdytojas Petras Karvelis. Ponas J. K. Valiūnas, tur būt, neišsiginys man pasakojęs, jog ir jis palaiko ryšius su Federalinio Tyrimo biuro agentais.

JAV žvalgyba ir kitos tarnybos, kiek man teko patirti iš bendradarbių, buvo atidariusi VLIK'ui ir specialią sąskaitą. Iš slaptų fondų jo veiklai buvo skiriamas nemažos pinigų sumos. Jos buvo užsiiruotos kaip lėšos „specialiai šamatai“ vykdyti ir kaip lėšos vadinamam St. Raštikio sektoriui.

Prie minėtų lėšų Vokietijoje galėjo prieiti tik labai siauras VLIK'o tarnautojų ratas. Gaunamas šiai veiklai lėšas VLIK'as laikė bankuose bei trijuose seifuose — Roitlingene, Tiubingene ir Sveicarijoje. Dėl galimybės naudotis tais seifais vyko aštiris rietenos.

Aš plačiau paliečiau VLIK'o bendradarbiavimą su amerikiečių žvalgyba todėl, kad, savaime suprantama, dirbant VLIK'o aplinkoje, teko daugiau pastebėti. Tačiau ne tik VLIK'o tarnautojai ir vadovai mielai siūlydavo savo paslaugas kitų kraštų žvalgyboms.

Pavyzdžiui, Anglijoje po karo buvusi įsteigta „Lietuvos rezistencijos santarvė“ (LRS) savo metu siekė būti nacionalistinio pogrindžio atstove bei vadove Lietuvoje. VLIK'e su nepasitenkinimu buvo kalbama apie jo varžovę, kuri, esą, pilnai buvusi

Tęsiama 5 psl.

Pasakojas Vytautas Alseika

Tęsinys iš 4 psl.

išlaikoma anglų žvalgybos. LRS vadovai Stasys Žakevičius-Zymantas, Fabijonas Neveravičius, Tadas Vidugiris ir kiti buvo gerai žinomi kaip tos žvalgybos talkininkai. Tarp kitko, Žakevičius dabar ir pats to jau neslepia. LRS vadovai betarpiškai dalyvavo, paruošiant šnipus, kurie įvairiais keliais pasiekdavo Tarybų Lietuvą. Lietuviams emigrantams buvo gerai žinomas anglų žvalgybininkas Jonas Liūdžius (Džonas). Jis nuolat lankėsi lietuvių išeivių stovyklose Vakarų Vokietijoje, kur verbuodavo žmones anglų žvalgybai. Su juo artimus ryšius palaikydavo St. Žakevičius, advokatas Juozas Bataitis, Stasys Lozoraitis, Kuzminskis. Kiek man teko patirti, Liūdžiaus pavardė minima Anglijos diplomatų sąrašė, nors jis ir tęsia darbą Anglijos žvalgyboje.

Tomas Sidiškis, tautininkų atstovas VLIK'e, jo Vykdomosios Tarybos atsakingas pareigūnas ir Tautos Fondo narys, buvo gerai informuotas žmogus. 1955 ar 1956 m. T. Sidiškis vieno mudviejų pobūvio metu pasakojo, kad St. Lozoraitis bendravęs su Liūdžiumi. Iš Romos į Londoną Lozoraitis vykdavęs anglų lėšomis. Susirašinėję ir agentus instruktuojant, jis, Lozoraitis, buvo žinomas pagrindinio slapyvardžiu „Kairelis“. Su Lozoraičiu kartu vykdavo ir jo sūnus, taip pat Stasys, Jr., kuris buvo pristatomas „Genio“ vardu.

Tuo pačiu būdu iš T. Sidiškio patyriau apie vieną St. Lozoraičio—„šefo“ rūpestį. Jis, pasirodė, ilgą laiką žinojo, kad Lietuvoje veikią LRS pasiūlyti šnipai jau buvę tarybinės žvalgybos prižiūrimi ir dirbę pagal šios nurodymus. Tačiau St. Lozoraitis nenorėjo atskleisti savo pralaimėjimo, nes angiai jam buvo pažadėję jo kovoje prieš VLIK'ą sustiprinti jo, kaip antitarybinės organizacijos vadovo ir „diplomatinio šefo“, pozicijas. Pasirodo, visos priemonės buvo geros, kad tik būtų įmanoma gauti daugiau asmeninės naudos iš bendravimo su svetimomis tarnybomis.

Keičiantis tarptautinei situacijai ir padėčiai Tarybų Lietuvoje, apie 1955 m. vidurį, VLIK'as persikėlė į JAV, kur ir toliau tęsė savo parsidavėlišką veiklą, tik jau pakeitęs veiklos prieš Tarybų Lietuvą faktiką ir formas.

Kiek teko patirti iš VLIK'o personalo, New Yorke buvęs VLIK'o pirmininkas A. Trimakas palaikė glaudžius ryšius su amerikiečių specialiomis organizacijomis, būtent, jis organizuodavo žinių rinkimą apie atvykusius į JAV laikinai dirbti tarybinėse įstaigose tarnautojus iš Lietuvos. Tame darbe bare jam talkininkavo ir buvusi ALT'o Informacinio biuro vedėja New Yorke M. Kizytė. Dabartiniu metu New Yorke ir Čikagos lietuvių tarpe atvirai kalbama apie glaudžius „Darbininko“ redaktoriaus Brazaičio ir ALT'os valdybos nario Talalo ryšius su tomis tarnybomis.

Be to, VLIK'o vadovybė ne kartą įkyriai stengėsi sukurstyti tarybinius piliečius pasilikti Vakaruose. Akivaizdus tokių pastangų pavyzdys tai VLIK'o žygiai ryšium su 1963 m. Helsinkyje įvykusių Pasauliniu jaunimo ir studentų festivaliu.

VLIK'o pirmininkui A. Trimakui pasiūlius, tais metais man teko keliauti į Helsinkį, kaip VLIK'o informacijos pareigūnui. Drauge vyko buvęs VLIK'o valdybos narys Romas Kezys, uolūs Lietuvos gyvenimo stebėtojai, sovietologai, daktaras Tomas Remeikis iš Čikagos ir Švedijoje gyvenęs daktaras, savo laiką buvęs VLIK'o valdybos narys, Kajetonas Čeginskis.

Romas Kezys ypatingai stengėsi susitikti su Lietuvos jaunimo atstovais, juos apdailinti VLIK'o paruoštais leidiniais ir, svarbiausia, įkyriai skatindavo juos pasilikti

Vakaruose. Tos pastangos nuėjo vėjais. Tas pats Kezys, jau tapęs VLIK'o valdybos nariu jaunimo reikalams, 1970 m. spalio mėn. buvo pasiųstas į Ankarą, Turkijoje, Brazauskų, nužudžiusių tarybinę stiuardesę „gelbėjimo“ reikalais. Neatsilikio savo vizitais ir pats K. Valiūnas.

VLIK'as ANTITARYBINĖS PROPAGANDOS SISTEMOJE

Pastaruoju metu užsienyje ypač daug kalbama apie JAV žvalgybos išlaikomą radijo stočių Miunchene „Laisvosios Europos“ ir „Laisvės“ („Svoboda“) diversinę veiklą, nukreiptą prieš socialistines šalis. Tai veiksmai plačiai naudojami emigrantai iš tarybinių respublikų bei socialistinių kraštų. Daugelį metų „Laisvosios Europos“ radijo stotyje Miunchene dirbo Walteris Banaitis. Jis užsiiminėjo ne tik antitarybine propaganda, bet ir apklausinėdavo į pabėgėlių stovyklas Vokietijoje atvykusius iš Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinių kraštų, o apklausos protokolus perduodavo amerikiečiams.

1965 m. lapkričio—gruodžio mėnesiais Banaitis specialiai keletą kartų važinėjo į Romą, kur, kiek girdėjau, turėjęs susitikti su kunigais, atvykusiais iš Lietuvos.

Pats M. Krupavičius, ilgametis VLIK'o pirmininkas Vokietijoje, mus, buvusius VLIK'o tarnautojus, buvo įspėjęs, jog Walteris Banaitis dirba žvalgybai ir, susitinkant su Banaičiu, pasak Krupavičiaus, patartina būti labai atsargiems.

Norėčiau atkreipti dėmesį ir į tai, kad VLIK'as ir kitos panašios į jį lietuviškos emigracinės organizacijos visada stengėsi prisitaikyti prie antikomunistinės propagandos reikalavimų. Dar anais laikais VLIK'o radijo skyrius, kuriame ir man teko dirbti, visiškai priklausė nuo amerikiečių. 1953 m. jie buvo VLIK'ą užklaušę, ar jis sutinka, kad šis skyrius visiškai paklustų JAV interesams, ir VLIK'as 1953 m. liepos 23 d. laišku pareiškė savo pilną sutikimą.

VLIK'o 1960 m. spalio 7 dienos rašte Vykdomosios Tarybos pirmininkui Vokietijoje Jonui Glemžai buvo pasiūlyta radijo laidose, nukreiptose į Tarybų Lietuvą, panaudoti „daugiaus skriptų rezistencijos prieš komunizmą ir revizionizmą klausimais“ ir ypač atkreipti dėmesį į Tarybų Sąjungos ir Kinijos nesutarimus.

Tas patarimas buvo skiriamas Europos žalių, Romos ir Madrido radijams, kurios teikia galimybių ideologinei emigrantų diversijai prieš Tarybų Sąjungą. Jų gausu VLIK'o iš Niujorko siunčiamuose pasiūlymuose į Europą. Nevengiama patarimuose naudotis veidmainiavimu, provokacijomis ar tam tikrais inscenizavimais.

Štai kaip ciniškai teigiama VLIK'o 1960 m. birželio 17 dienos patarime J. Glemžai: „Reikėtų vengti kėlus praefies nesuipratimus su lenkais. Kas mums priklauso, atsiimsime vėliau. Kovos fronto vieningumas dabar yra svarbiau, nepaisant, kas praefityje buvė...“

VLIK'o ir kitų reakcinių emigracinių organizacijų vadovai, vesdami antikomunistinę propagandą, pirmiausia siekia priešpastatyti lietuvių tautą kitoms tautoms, sukurstyti nepatriotinių elementų nepasitenkinimą egzistuojančia santvarka, nacionalistiškai nuteikti jaunimą, propaguoti Vakarų gyvenimo būdą.

Pažymėtina, kad „Laisvosios Europos Komitetas“, kurio žinioje yra „Laisvosios Europos“ ir „Laisvės“ radijo stotys, finansuoja ne tik VLIK'o, bet ir kitų emigracinių organizacijų veiklą.

Pavyzdžiui, Lietuvos Bendruomenės Valdyba Vakarų Vokietijoje iš „Laisvosios Europos“ komiteto gaudavo kas mėnesį po 1600 markių. Tas lėšas „Laisvosios Europos“ Miunchene skyrius pervedavo į einamąją sąskaitą Nr. 3558, Badeno banko skyrių Miunchene. Kartais specialioms reikalams buvo skiriamos papildomos lėšos.

Lėšos, skirtos antitarybinių emigracijos sluoksnių ideologiniam karui prieš Tary-

bų Lietuvą, kaip patirtis liudija, yra davusios menkus rezultatus. Gerai susipažinęs su propagandine VLIK'o veikla, aš tikiuosi galėsiąs ją kada nors plačiau apžvelgti.

Siandien VLIK'as tai ne tik viena antitarybinių organizacijų, įsikūrusių JAV-se ir besifinancijų dėl vietos antikomunistinėje veikloje su kitomis toje šalyje esančiomis organizacijomis — Amerikos Lietuvių Taryba ir Amerikos Lietuvių Bendruomene. Tai viena pačių konservatyviausių organizacijų, pretenduojančių į vadovavimą visiems lietuviams emigrantams užsienyje. VLIK'as skelbiasi plačiai emigrantų atstovaujama „demokratinė“ organizacija. O kaipgi yra iš tikrųjų.

Prieš keletą metų VLIK'ą sudarančių grupių atstovų pasitarimo metu buvęs VLIK'o pirmininkas A. Trimakas, vertindamas savo vadovaujamos organizacijos veiklą, pasakė:

„VLIK'ui nepavyko nustatyti veiklos gairių ir koordinuoti darbo. Dėl to taip yra, kad kiti komponentai to nenori (...).“

VLIK'o vicepirmininkas M. Brakas teigė: „VLIK'as nėra nei vyriausias laisvinimo organas, kuriuo dedasi, nei jame nėra tos tvarkos, kuri turėtų būti, nei tikros laisvinimo veiklos. Siandieninės sudėties VLIK'as nėra padaręs jokio reikšmingesnio laisvinimo žygio“.

Kitoje vietoje jis apie savo organizaciją išsitarė dar vaizdžiau:

„VLIK'as jau ir dabar (...) geriausiu atveju tėra tik čirškanti gramafono plokštelė“.

Tiesa, pastarųjų metų bėgyje VLIK'o veikėjai įvairiais būdais bando pratęsti savo gyvastį. Keletą kartų į VLIK'o veiklą mėginta įtraukti šviežių, jaunesnių jėgų. Tačiau pakviestas į VLIK'ą jaunimas neužsilaikė jame. Šiais metais į VLIK'o vadovybę įtraukti du jaunesnio amžiaus žmonės. Tačiau išties mėnesius juos blokavo užsėdėję VLIK'o veikėjai, ir J. K. Valiūni vos pavyko juos prastumti. Bet ir tai tik dėl akių, nes abu jauni VLIK'o vadovai žinomi kaip stebėtinai siaurų kultūrinių interesų žmonės, kaip intelektualiai silpni vyrai. Profingresni jauni išeivių atstovai nenori ir neina į VLIK'o tarnybą, nesireikia jo politikoje. Mano įsitikinimu, amerikiečiai tą jau suprato ir daugiau orientuojasi į jaunų intelektualų talką antitarybinėje propagandoje. Tai pastebėta ir Tarybų Lietuvos spaudoje, kuri plačiai aprašė jaunųjų liberalų antitarybinės veiklos metodiką. Ir emigrantai jaučia, kad liberalinė „Šviesos—Santaros“ organizacija yra tapusi patogesniu, lankstesniu antitarybiškumo įrankiu, negu konservatyvusis VLIK'as. Neatsitiktinai vlikininkų įnirtimas prieš liberalinį jaunimo judėjimą pagrįstas ne tik idėjiniais motyvais, bet ir konkurencijos baime.

RIETENOS VLIK'e

Aš, kaip ir daugelis kitų, pasitraukdamas iš Lietuvos, tikėjau, kad emigracijos veikėjai yra kupini kilnaus patriotizmo. Bet, laikui bėgant, supratau, jog po patriotinės veiklos skraiste pirmiausia slypi pasprasčiausias „vadų“ egoizmas, svetimumas tautos daugumos ir net emigracinės masės rūpesčiams.

Dokumentai liudija, kad vieni kitus vertino kai kurie „bendros kovos“ veikėjai VLIK'e. Tai atsispindi ir viešose spaudos diskusijose. Buvusi VLIK'o Vykdomosios Tarybos pirmininkė Alena Devenienė vienam savo kolegai rašė:

„Negerai, kad LLK (Sidzikausko vadovaujamas Lietuvos Laisvės Komitetas — V. A.) veda tarppolitika ir mums Audėnas apie tai nepraneša. Susimildamas, ir vėl manęs nekišk, nes ta prasme Aud. visada rūpinosi pirma savimi, o paskui jau tais, kurie jį reprezentuoja“.

Beje, minimą dabartinį VLIK'o vadovą Juozą Audėną gerai pažįstu, nes kasdien su juo susitikdavau. Jis, kaip Sidzikauskas, Valiūnas ir kiti, visiems viešai draudžia susitikinėti su iš Lietuvos atvykstančiais į JAV

PASAKOJA Vytautas Alseika

Tęsinys iš 5 psl.

žmonėmis, o pats bando organizuoti tokius konfidencialius susitikimus.

Stebėdamas šias nepaliaujamas asmenines rietenas, galėjau vis labiau įsitikinti, jog žmonės, vadovaujant kovai prieš Tarybų valdžią, savo asmeninius interesus sutapatina su tautiniais interesais, kad veikla jiems tereikalinga tiek, kiek jiems atneša garbės.

Štai buvęs VLIK'o vadovybės narys Bronius Nemickas ypatingai plačiai garsinosi patriotiniu kovingumu. Bet jam savo metu netekus atitinkamo apmokamo posto Lietuvos Laisvės komitete, jis buvo tiesiog, viešai nusispiojęs į vadinamą patriotinę veiklą.

Buvęs ilgametis VLIK'o šulas Petras Karvelis 1965 m. vasario 2 dienos laiške kitam VLIK'o veikėjui Stasiui Lušui dėstė: „Aš buvau nuomonės, kad ta vieta (VLIK'o pirmininko, į kurią buvo išrinktas V. Sidzikauskas) priklauso mūsų sparno žmogui (t. y. kr. demokratams).“

(...) Metasi į akis ir kita apystova: Audėnas, Bielinis, Nemickas ir Sidzikauskas — LLK nariai, visi priklausomi ir Sidzikausko rankoje.

...Aš laukiau, kad gausiu ilga lazda per galvą už pareiktą nusistatymą ryšium su VLIK'o pirmininko vietos užėmimu, bet galvojau, kad bent tam tikros formos bus išlaikytos“.

Negailėstinga, grubi, žmeižtų kupina vieša ir slapta kova dėl vadovavimo antitarybinei emigracijai, dėl pinigų, dėl asmeninės garbės vyko per visą VLIK'o istoriją ir tebevysta dabar. Tik pažvelkime.

Su VLIK'u riejosi tautininkai, buvusi valdanti partija diktatūrinio režimo metais. Ilgus metus karo stovyje su VLIK'o vadovais yra vadinamieji diplomatai. Su VLIK'u riejasi Amerikos Lietuvių Taryba (ALT). Riejasi JAV Lietuvių Bendruomenė su Amerikos Lietuvių Taryba. Riejasi atskirų buvusių partijų veikėjai. Riejasi visi su visais — ne dėl pažiūrų išsiaiškinimo, ne dėl noro priartėti prie tautos, prie liaudies, o dėl savo parsidavėlišių ambicijų.

NUSIVYLIMAS SOCIALINE VAKARŲ SANTVARKA, JAV-se AUGANČIOMIS NEGEROVĖMIS

Emigracija nėra atsietas nuo jos pasirinkto gyvenamojo krašto reiškinys. Emigrantai, svetur gyvendami, jaučia tų kraštų politikos ir jos krypties įtaką.

Daugelį metų gyvendamas JAV-se, stebėjau, į kokius socialinius prieštaravimus žmonės Amerikoje gramzdina jų ekonominiai ir visuomeniniai santykiai, kokius anti-humaniškus, sunkiai bepagydomus reiškinius gimdo vyraujanti santvarka. Mane asmeniškai ypač jaudino abejingumas socialinei teisybei, nepažabojama narkomanija, ypatingai jaunimo tarpe, nusikaltimų augimas, žmogaus baimė dėl rytdienos ar rimtesnių susirgimų atvejais, pinigų kultas bei jo neįsivaizduojama galia. Aš manau, kad tai jaudina kiekvieną dorą žmogų.

Būdamas emigracijoje, aš visą laiką domėjausi gimtojo krašto gyvenimu, netgi girdėdamas apie jo trūkumus, kurių neslepia tarybinė spauda, aš vis labiau įsitikinau, kad niūrūs, Amerikoje pastebimi reiškiniai yra svetimi socialistiniam gyvenimui, kad tarybinė politika skelbia kilnius, žmogiškus tikslus, kad pagaliau, pakeitęs visuomeninę santvarką, mano gimtasis kraštas padarė nuostabią tautinės kultūros ir dvasios pažangą.

Taigi turiu prisipažinti, kad nusivylimas tuo Vakarų pasauliu buvo viena priežasčių, paskatintų mane žengti lemtingąjį žingsnį. Tai, kad to pasaulio dešiniųjų gynėjų tarpe buvo mano emigracinės aplinkos žmonės, giliau įprasmino ir mano nusivylimą emigracine veikla ir tariamu „laisvinimo“ organizacijų lietuvišku patriotizmu. Metų bėgyje man paaiškėjo, kad VLIK'as dėl savo antitarybinės prigimties savo egzistenciją beatodairiškai siejo su amerikiečių ir kitų kraštų reakcinių sluoksnių tikslais.

Gerbiami kolegos, draugai, manau, pateikęs pakankamai medžiagos, rodančios, kad mano nusivylimas ir apsisprendimas turi gilų motyvą. Tos medžiagos yra žymiai daugiau, tačiau ir jos dalis turėjo įtikinti, jog kai kurie antitarybiniai emigracijos sluoksniai yra svetimi, priešiški lietuvių liaudžiai.

Sis įsitikinimas manyje sustiprėjo ne tik savaime, susipažinus su ligšioline VLIK'o ir kitų emigracinių organizacijų veikla. Man

didelį įspūdį padarė kultūrinių ryšių su užsienio lietuvišiais kryptis — ji mane įgalino suprasti, kad gimtasis kraštas, eidamas socializmo keliu, neužmiršta dorų, nors ir klystančių emigrantų, jog Tarybų valdžia humaniškai suprantą, vertina mūsų emigracijos padėtį bei jos sunkumus. Dėl to, kaip nesunku pastebėti, Tarybų Lietuvoje nuoširdaus dėmesio susilaukė kai kurios pažangios emigrantų pastangos. Ir dėl to vis daugiau emigrantų galėjo patirti tiesą apie didelę kultūrinę, tautinę, ekonominę ir socialinę tėvų krašto pažangą, apie svarbią tarybinių tautų bendravimo įtaką mūsų tautos suklestėjimui.

Šiandien per dokumentus ir savo asmeninę patirtį plačiai atskleisdamas pragaištingą VLIK'o ir jį panašių organizacijų bei veikėjų veiklą, aš nenorėčiau mesti šešėlio visai emigracinei masei, kurios dalis dėl istorinių ir socialinių aplinkybių negali viešai atsisakyti ryšio su antitarybiniais vadovais.

Vis daugiau emigrantų įsitikino, kad kelias, kurį siūlo VLIK'as, kitos organizacijos, vakarykščios dienos veikėjai, yra svetimas tautai kelias. Pokarinės, susijusios su senąja santvarka, emigracijos dalyje išliko pakankamai sveiko proto ir nuovokos, kad ji suprastų, jog lietuvių tautos likimas sprendžiamas ne svetur, ne pagal emigrantų norus ar pageidavimus, jog emigracija gali būti naudinga kraštui, jog ji gali neištripti svetimųjų jūroje, nelikti tautos atplaiša, jei įsisąmonins būtinumą eiti drauge su tauta, gyventi jos tikrais rūpesčiais.

Neį pačių VLIK'o artimų bendradarbių tarpe yra žmonių, kurie, likdami savo esme padorūs, supranta daugelio antitarybinių veiksmų žalingumą.

Todėl, pateikdamas išsamią, daugeliu atvejų nežinomą jums ir emigrantams medžiagą, noriu padėti jiems suprasti žalingą VLIK'o ir kitų veikėjų veiklą, kurią jie slepia nuo emigrantų masės. Tikiu, kad dar ne vienas mano pažįstamas paseks mano pavyzdžiu — netgi ir likdamas emigracijoje. Aš pažįstu daug savo aplinkos žmonių, kurie giliai nusivylė amerikietišku gyvenimo būdu ir politine emigrantų veikla, kurie su dėmesiu ir net meile žvelgia į kūrybines krašto pastangas. Jie supranta, kad fizinis ir dvasinis emigrantų atitūkimas nuo savo krašto gali vesti tik į nuolatėjimą, į kryptį, priešišką tautos lūkesčiams, socialinei žmonių pažangai.

Dėkoju už dėmesį.

LIETUVIŲ VEIKLOS SLOPINTOJAI...

Tęsinys iš 2 psl.

kitų organizacijų, pav. SLA pamatais. Jis paskelbė, kad SLA esanti 'agonijoje', mažėjant narių skaičiui, išrinktoji Kontrolės komisija netikrinanti SLA atskaitų ir t. t. Kad SLA kiekvienoje valstybėje, kur SLA veikla, yra griežtai Valstybės Departamentų kontroliuojamas, Audėnas net to nežino, būdamas SLA nariu... Nežino, kad tie departamentai fraternalines organizacijas, kaip ir visas apdraudus įstaiogas, skersai ir išilgai keltis kartus per metus išsukuoja!

***

Audėnas turėjo labai ištikimą padėjėją — Vytautą Alseiką. Kai Alseikos globėjas Audėnas išleido ir rūpindavosi kitų organizacijų "agonija", tai VLIK'e privilegijuotasis Alseika per eilę metų ranklojo VLIK'o paslaptis, ieškojo slaptų dokumentų, kai kuriuos dokumentus persifotografavo ir viską išsinešė. Ir kai susirinko pakankamai VLIK'ą ir Audėną kompromituojančios medžiagos — dar mulkino Audėną: 1970 m. išvyko į Lie-

tuva, 1972 m. išvyko į Berlyną — vis "motinos palikimų tvarkyti". 1972 m. iš Berlyno negrįžo, bet pasuko į Lietuvą. Įdomus supuolimas: tuo metu Berlyne viešėjo žymių pareigūnų iš Lietuvos... Kad į Lietuvą VLIK'o slaptus dokumentus nuvežė, Audėnas Eltoje dar nepaskelbė, jog VLIK'as atsidūrė "agonijoje"...

Su Alseika nukeliavę į Lietuvą svarbleji VLIK'o dokumentai, atsidūrė specialiai surengtoje parodoje Vilniuje. Dokumentų kopijos išdalintos radijo, televizijos, spaudos ir valdžios pareigūnams.

1973 m. Toronto kunigų leidžiamas laikraštis Tėviškės Žiburiai 1 nr. editorialiniame puslapyje talpino savo bendradarbio kritiką apie SLA. Jis pakartoja viską ką Audėnas rašė apie SLA, net ir Barzduko pastabą, būk Audėnas dar ir dabar esąs pakankamai autoritetingas"...

***

Talpiname iš Lietuvos spaudos Vytauto Alseikos pareiškimus Vilniuje. Išvados aiškios. Tik dabar

"Galvė" - laureatė

— Ištįsus metus Tarybų Sąjungoje vyko Visasąjunginis Haudies kūrybos televizijos festivalis, Jame dalyvavo daugiau 100 tūkstančių saviveiklos dainininkų, šokėjų, muzikantų. 1,300 geriausių įgijoteisė dalyvauti festivalio baigiamajame koncerte, kuris įvyko Kremliaus Suvažlavimų rūmuose Maskvoje.

Vertinimo komisija paskelbė nugalėtojus. Jų tarpe yra ir Trakų rajono pavyzdinė kaimo kapela "Galvė". Jos meno vadovas, kompozitorius J. Gaižauskas ir kapelos dalyviai apdovanoti festivalio Garbės raštais bei medaliais.

Lietuvos Jaunimo teatras mažiesiems parodė naują pastatymą —

įdomu, kuris pirmiausiai paseks Alseikos keliais: Audėnas, Barzdukas, Tėviškės Žiburių bendradarbis, ar Tėviškės Žiburių redaktorius?.. O gal visi sudarys bendrą ekskursiją į Lietuvą... Juk ir Bendruomenėje ir Tėviškės Žiburiuose, kaip ir Drauge, kurio redakcijoje Vytautas Alseika dirbo, yra įdomūs archyvai, kurie Vilniuje gali susilaukti įvertinimo... JONAS VALAITIS

Violetos Palčinskaitės pjesė-pasaką "Geležinės princesės diena". Režisierius — V. Čibiras, muzika — kompozitoriaus F. Bajoro, dailininkė — V. Mykolaitytė, šokius paruošė artistas Č. Žebrauskas.

Vilniaus bibliotekos konferencijų salėje įvyko literatūrinis vakaras, skirtas V. Krėvės 90-osioms gimimo metinėms. Rašytojo gyvenimą ir svarbiausius kūrybos bruožus nušvietė filologijos mokslų kandidatė P. Česnulevičiūtė, I. Vladimirovienė, asmeniškai pažinojusi V. Krėvę, papasakojo apie paskutinius rašytojo gyvenimo metus. Universiteto teatro skaitovai, dalyvaujant Haudies dainų atlikėjai V. Janulevičiūtei, parodė literatūrinę kompoziciją, paremtą V. Krėvės kūryba ir biografija.

Greit iš spaudos išeis Česlovo Gedgaudo knyga "Lietuvos praeities beleškant". Knygą leidžia ir spausdinimą prižiūri pats autorius. Nori ją užsisakyti kreipiasi į autorių adresu: Česlovas Gedgaudas, 655 Ozone St., Santa Monica, Calif. 90405.

VIENYBĖ, 1973 m. sausio 12 d.

Dvidešimt septintoji Jungtinių Tautų sesija

Salomėja Narkėliūnaitė

Tris mėnesius posėdžiavusi, savo sesiją užbaigė 27-oji Jungtinių Tautų Generalinė asamblėja, padariusi tiek daug įvairių nutarimų, jog šiai tarptautinei organizacijai darbo užteks ištisams metams.

Nuo rugsėjo 19 d. iki gruodžio 19 d. Asamblėja ir jos komitetai turėjo daugiau kaip 500 posėdžių ir svarstė artį 150 rezoliucijų.

Čilės prezidentas, šimtas dešimt užsienio reikalų ministrų, dešimt kitų vyriausybės narių ir apie trys tūkstančiai delegatų iš 132 valstybių dalyvavo Generalinės asamblėjos darbe, o Asamblėjos veiklą pasauliui garsino daugiau kaip 600 žurnalistų iš spaudos, radio ir TV.

ĮVAIRŪS VERTINIMAI

Dar sesijai tebeuposėdžiaujant, ne vienas yra išsireiškęs, kad tai esanti "nuobodi sesija", kad tokios neįdomios dar nebuvo, bet kai ji pasibaigė, dar nespėjus delegatams sugrįžti į savo kraštus, Asamblėja jau gavo kitokių vardų.

Ir taip, daugelis ją vertino pušiau pavykusia, o buvęs Asamblėjos pirmininkas, Lenkijos užs. reik. min. pavaduotojas Stanisław Trepczynski nurodė į tai, kad Asamblėja priėmusi svarbių nutarimų dėl reikalo nenaudoti jėgos tarptautinių klausimų sprendime ir siekti visuotinio nusiginklavimo. Taip pat kolonializmo bei rasizmo klausimais nutarimai buvę svarbūs. Jis tik apgailestavo, kad nieko nenuveikta dėl padėties pagerinimo Artimuosiuose Rytuose ir Indokinijoje. Karą Vietname, jis ir dabar, kaip ir sesijos atidaryme, jis vadino didžiausia baisenybe.

JAV ambasadorius Jungt. Tautoms George Bush, kuris neilgai teatstovavęs Ameriką, išėjo pirmininkauti Republikonų partijai, pereitą sesiją vertino taip pat palankiai, tardamas, kad jį iš-
vyksta iš Jungt. Tautų ne tik kaip kritikas, bet ir kaip karštas jų rėmėjas. Asamblėjos darbus jis vertino bendrai, pabrėždamas, kad sesijos metu pastebėjęs mažiau konfrontacijos, kas esą geru ženklu.

Suprantama, geru ženklu išeinantysis JAV ambasadorius laikė ir tai, kad Asamblėja nutarė sumažinti narystės mokesčių iki 25% (kas dabar konkrečiai reiškė JAV mokesčių sumažinimą), taipgi ir tai, kad Asamblėjos darbotvarkėje buvo įrašyti tokie klausimai, kaip terorizmas, aplinkos globos sekretariato sudarymas ir kt.

Sovietų Sąjungos ambasadorius Jakob Malik savopareiškime spaudai pabrėžė, kad buvusioji sesija įnešusi pozityvų indėlį į tarptautinio įtempimo sumažinimą. Suprantama, reikšmingiausių dalyku jis laikė priėmimą Sov. Sąjungos iniciatyva įneštosios rezoliucijos nenaudoti jėgos tarptautinių klausimų sprendime ir dėl uždraudimo visiems laikams naudoti branduolinius ginklus.

VIENYBĖ, 1973 m. sausio 12 d.

Generalinės Asamblėjos vaizdas pilnatis posėdžių metu.

Nors Asamblėjos, kaip ir kitų jos organų, nutarimai – rezoliucijos, neturi nariams įsakomosios galios, bet vistiek jose esama nemažos moralinės reikšmės. Tokie tad šviesoje vertintini ir kiti Asamblėjos darbai.

Savo sesiją pradėjusi bendrosiomis diskusijomis, Asamblėja užbaigė rezoliucijomis pačiais "karščiausiais" klausimais. Paskutinėmis savo darbo dienomis Asamblėja priėmė rezoliuciją dėl terorizmo.

Šį klausimą į sesijos darbotvarkę įrašė pats Gen. sekretorius, o JAV valst. sekretorius Rodgers buvo net pasiūlęs nutarti šaukti specialią konferenciją parengti konvencijai. Kadangi Afro-Azijos ir komunistinis blokas Amerikos pasiūlymo neparėmė, Asamblėja priėmė labai jau nubalintą rezoliuciją. Terorizmo Jungt. Tautos nepasmerkė, bet tik nutarė sudaryti komitetą, kad tasai pastudijuotų narių nuomones terorizmo klausimu.

Mat, vadinamo "Trečiojo pasaulio" valstybės, nors ir buvo prieš terorizmą nusiteikusios, bet jos laikė, kad terorizmą nuo terorizmo reikią skirti. Jų manymu, rasistinis ir kolonijinis terorizmas esąs vienos rūšies, o teroro aktai, atlikti kovojant dėl laisvės ir nepriklausomybės, esą kitokios rūšies. Todėl dabar atėinančiai sesijai naujai sudarytasai komitetas turės parengti pranešimą, kuriame bus stengiamasi apibūdinti terorizmą pagal nuomones, surinktas iš paskirų JT narių.

Šis punktas, aišku, Asamblėjoje atsirado ryšium su įvykiais Munchene ir lėktuvų ar asmenų pa-

grobimais, reikalaujant tam tikrų nuolaidų iš kraštų vyriausybių.

NUSIGINKLAVIMO KLAUSIMU

Terorizmas – tai tik vienas tų vadinamų "karštų" klausimų. Bet jų buvo ir daugiau. Dėl narystės mokesčių sumažinimo prikaltėta ir prirašyta tiek ir tiek. Panašiai ir nusiginklavimo klausimais, kurie Jungtinių Tautų darbotvarkėje – nuo pat tos organizacijos įsikūrimo. Šios sesijos metu tais klausimais priimta net 9 rezoliucijos. Pagrindinė rezoliucija, sudaranti 35 asmenų komitetą pastudijuoti bendro nusiginklavimo konferencijos sušaukimą, buvo paremta 105 balsais. Amerika susilaikė nuobalsavimo. Niekas nebalsavo prieš.

Amerikos nuomone, šitokia konferencija neatneštų jokios praktiškos naudos, o tik chaosą. Kurį laiką panaši buvo ir komunistinės Kinijos nuomonė. Už tai sovietų amb. Malikas vėliau tođvi išpeikė, jų neįgiamus pasisakymus pavadindamas "Kinijos-Amerikos negatyvizmo duetu". Šis terminas, atrodo, gana gerokai prigijo, nors balsuojant ir Kinija, kaip ir Amerika, nebalsavo prieš.

Tuo tarpu Kinija kitu atveju, kartu su Prancūzija išėjo prieš rezoliuciją, raginančią užbaigti atominius bandymus erdvėje Pacifike ar kur nors kitur. Kiniją su Prancūzija dar parėmė ir Albanija su Portugalija. Diskusijos dėl tos rezoliucijos vienu atveju buvo net juokingos, kai prancūzai ėmė aiškinti, jog tokie bandymai esą mažai žalingi. Nutrūko čia kantrybė seno Jungt. Tautų veterano gen. Romulo, Filipinų užs. reik.

United Nations nuotrauka

ministro, tai jis ir pasakė: "Jei jau jie (bandymai) tokie nekalti, kaip viena galybė čia tvirtina, tai aš siūlau juos įvykdyti Rivieros krantuose, tai bent vaizdas būtų turistams!"

KITI REIKALAI

Nežiūrint, kad visos sesijos metu įvairiuose komitetuose ir pilnatis posėdžiuose daug kartų buvo kartojamas Vietnamo vardas, tas klausimas nebuvo darbotvarkėje ir todėl jokios akcijos Asamblėja nesiėmė. Kitos rezoliucijos buvo panašios į įvairiais laikotarpiais priimtasias. Gana karštai, kaip ir visada, buvo diskutuota specialiaame politiniame komitete, kurio darbotvarkėje buvo rasinės diskriminacijos (apartheid) klausimas Pietų Afrikoje, arabų pabėgėlių padėtis ir kt. Apartheido klausimas betgi buvo iškilęs ne vien tame komitete – jį nagrinėjo bent keli, jų tarpe ir tretysis (humanitarinių, socialinių ir kultūros reik.) komitetas. Vien tuo klausimu priimta dešimt rezoliucijų, kurių pagrindinę parėmė net 100 balsų, prieš 4. Ji pasmerkė Pietų Afrikos vyriausybę už nežmonišką apartheido politiką.

VYTAUTAS ZENKEVIČIUS

Šioje sesijoje, kaip ir 1971 m., Sovietų Sąjungos delegacijoje darbuosį ir Vytautas Zenkevičius, Lietuvos TSR užs. reikalų ministro pavaduotojas, sovietinės delegacijos oficialiame sąrašė nurodytas kaip patarėjas.

Jis tam tikrą laiką dalyvavo Asamblėjos pilnatis posėdžiuose, o bendrosioms diskusijoms pasi-

Pabaiga 16 psl.

Kelionė į Lietuvą New Yorko filmų festivalyje

JONAS KIZNIS

New Yorke prieš 10 metų pradėti filmų festivaliai organizuojami ir vykdomi Lincoln Centro Filmų Draugijos (The Film Society of Lincoln Center). Šių metų Festivalyje nuo rugsėjo 29 iki spalio 14 d. Alice Tully salėje, Lincoln Center, buvo parodyti 24 filmai. Tarp jų, iš įvairių tautų parinktų Festivaliui filmų, buvo ir du lietuvių filmai - Jono ir Adolfo Mekų. Jono - Prisiminimai kelionės į Lietuvą (Reminiscences of Journey to Lithuania), Adolfo - Grįžtant namo (Going Home).

Kalbant apie Mekų filmus, pirmiausia prisimintina, kad Jonas Mekas yra filmų pagrindžio vienas ryškiausių, gal pats ryškiausias; veikėjas-novatorius Dėdės Samo žemėje. Naujų kelių ieškotojų filmo mene yra, žinoma, ir kitose šalyse, ne vien Amerikoje, filmo gimtiniėje. Kinomatografijos avangardiniai sąjūdžiai kilo ir plito Italijoje, Prancūzijoje, Anglijoje. Buvo jų ir Čekoslovakijoje. Filmų pagrindžio sukilimas prieš Hollywoodo filmus ir jų stilių, ir avangardinų filmų prasiveržimas į viešuosius ekranus šiuo metu jau yra apėmęs visą kinomatografijos imperiją.

Pagrindžio filmai nuo tradicinių skiriasi ir turiniu, ir forma. Avangardiniai filmai kratosi bet kokio propagandinio šlamšto. Jie neturi intriga suveržtos fabulos; skripte charakteriai nėra griežtai apibrėžti; jų interpretacijai palikta daug laisvės; neretai skriptu siekiama kuo mažiausiai naudotis, leidžiant aktoriam laisvai improvizuoti; fabulos eiga dažnai yra logiška ar psichologiškai nepakankamai arba visai nemotyvuota: tokio būdu į filmo sluzetą leidžiama daug netikėtumų - nelauktų, pripuolamų įvykių. Tradicinio filmo požiūriu visa tai yra nedovanotinos klaidos. Bet tos "klaidos" modernųjį filmą padaro žymiai gyvenimiškesnį. Gyvą, realių kontaktą su gyvenimu kaip tik ir yra linkęs prarasti senasis filmas, kur išgalvotoj fabuloj įvykiai bėga fantastiniam planė dažnai be realaus kontakto su socialine tikrove.

Avangardinis filmas grąžina kino ekranan realių individo gyvenimą kasdienos aplinkoj, kur ir slypi mūsų amžiaus aktualiausias ir sunkiausiai sprendžiamos problemos. Industrinės visuomenės žmogaus vienišumas, žmogaus nužmoginimas, paverčiant jį bedvasiu pastumdėliu plačiašakiam gamybos procese, kur kaip tik šiuo laikotarpiu didžiama dvasinės ir fizinės energijos pajunglama gamybai ginklų žmogaus ir jo sukurtų vertybių naikinimui. (Tik prisiminkim militariniai industrinius kompleksus); arba primityvių bendruomenių skurdų gyvenimą, kur kultūrinių impulsų stoka skaudžiai jaučama. Tai kontrastingi dvidešimto amžiaus socialinio gyvenimo aspektai, kurių nevengia avangardinis filmas.

Toji kasdienos aplinka, kur gimsta ir gyvena milijonai, kur jie dirba, kuria šeimas, siekia mokslo

šviesos, laisvės ir laimės, kaip tik ir verta kruopščios ir sąžiningos analizės ir vispušiško išryškino.

Jono Meko Prisiminimai ir Adolfo Grįžimas namo yra avangardinio pagrindžio mokyklos filmai. Jų tema yra aktuali milijonam, kurie po Antro pasaulinio karo užplūdo Vakarų Europą, ir buvo suvyti į socialinę grupę, pavadintą Displaced Persons (Išvietinti asmenys), žmonės praradę savo gimtuosius kraštus. Prisiminimų tema nėra vien tik išvietintųjų, ji yra kartu dvasinių idėjinų emigrantų tema, kurių idėjiniai polėkiai nesuderinami su status quo buitimi.

Meko naujausias filmas, Prisiminimai kelionės į Lietuvą, pasakoja, kaip filmo autorius su savo jaunesniu broliu Adolfu ir jo žmona Pola Chapelle keliavo į Lietuvą, į savo namus, kuriuos jie paliko prieš 27 metus. Prisiminimai yra kelionės kronika nuo New Yorko iki Semeniskų ir atgal. Prisiminimų fabulā-kronika sudėta iš kelionės įvykių, autoriaus pavadintų dienoraščiais, užrašais, škieais. Šis autobiografinis skriptas ekrane trunka 88 minutes. Dienoraščiniai skriptai reikalingi ypatingo filmavimo, kad nevirstų nuobodžia įvykių tūsa. Tokiam pavojui išvengti, Prisiminimų autorius turėjo aiškų planą, tad jo autobiografinė saktmė ekrane yra pakankamai patraukli ir įdomi. Eiklia sparta besikeičią ekrane vaizdai vis iš naujo patraukia žiūrovo dėmesį, neilgam užtrukdami akies vyzdyje.

Ne vien filmavimo technika gelbsti Prisiminimus kelioms į Lietuvą. Eikliai slenkančios filmo juostos vaizdų-situacijų struktūra ir jos elementų sukomponavimas į darnią visumą, išryškinant detales, kurios lyg koks ornamentas praturtina ir puošia vaizdą ir duoda jam poetinio polėkio, fantazijos. Prisiminimų vaizdai įvairiai pagauna ir sulauko žiūrovo dėmesį. Ablejų autorių, Jono ir Adolfo, filmų svarbiausioji dalis yra jų tėviškė, gimtoji sodyba, kur

ADOLFAS MEKAS

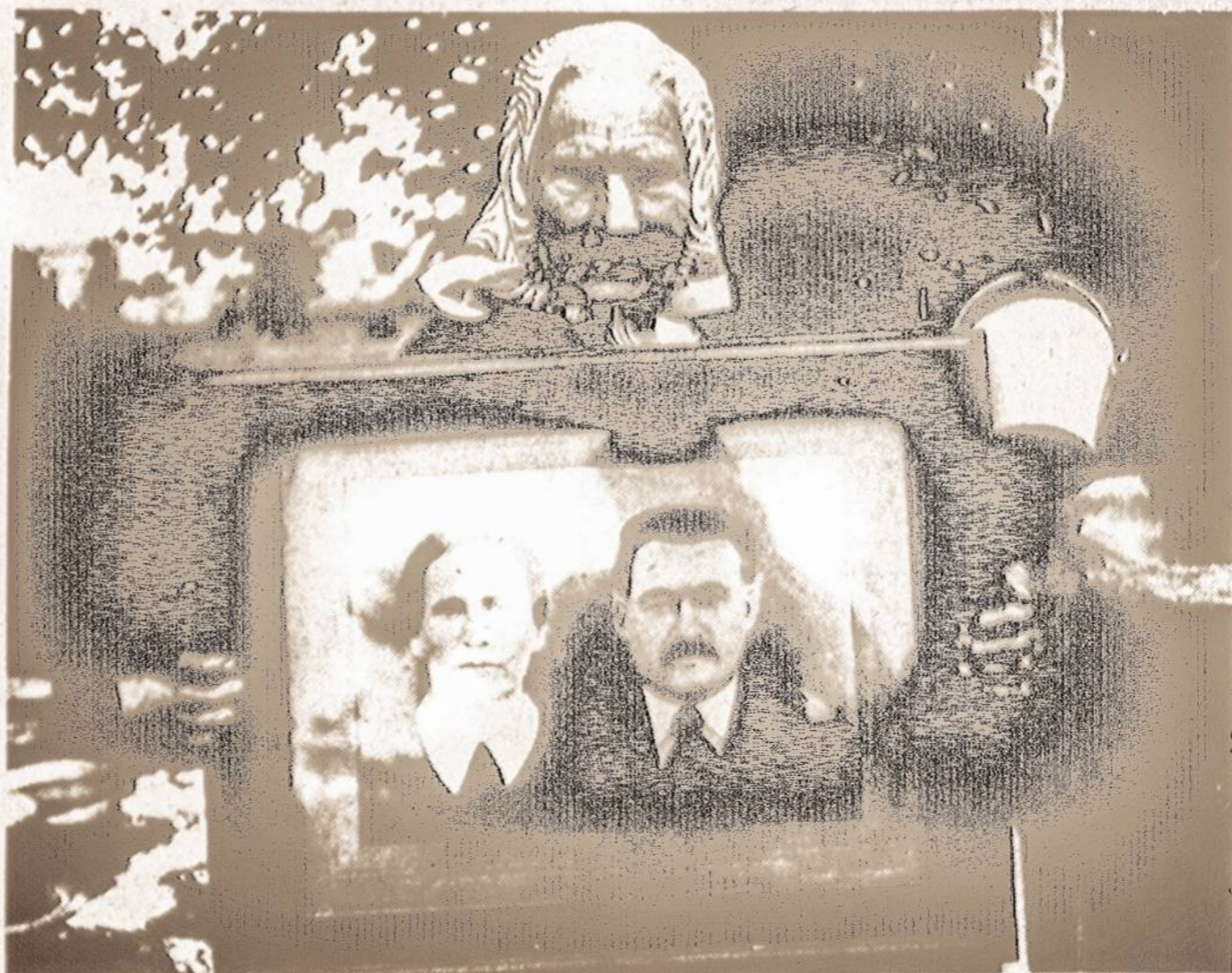
tebegyvena jų motina. Štai už tos sodybos javų laukas, ir per jį tiesus, siauras, ilgas takas, įbėgantį į sodybą, kuriuo iš lėto tolsta žmogus. Vaizdas iš karto smengą į akies vyzdį estetine impresija. Kitiems jis turi simbolinę prasmę, dėl kurios jie tą vaizdą ir vertina. Tas pat vaizdas filmo žiūrovam sukelia skirtingus įspūdžius, kuriuos lemia sąmonės ir pasąmonės struktūra ir momento nuotaikos.

Prisiminimų filmo juosta turi vaizdų, kurie traukia žiūrovo dėmesį pirmoj eilėj savo turiniu, nors jis nevisuomet yra pilnai aiškus, tačiau žiūrovo jis suvokiamas kaip simbolis idėjos, kuri yra jam simpatiška, ir jis norėtų, kad jį sudominęs vaizdas ją realizuotų-

suaktyvintų. Vienas tokių Prisiminimų juostos momentų yra pusryčių gaminimo vaizduose. Valgis paruošiamas lauke ant tam tikslui įrengto ugniakuro. Ruošai talkininkauja filmo autorius. Jis atneša glėbį malkų, parinkęs jų tėviškės sodyboj, ir priklūpęs ant vieno kelio atsargiai, lyg su pagarpa, jas sudeda į ugniakurą. Tas ugniakuro pakurstymas iškart pažadina dėmesį ir kelia klausimą, ką turėtų reikšti ši autoriaus išmonė? Tokia impulsyvi žiūrovo reakcija sako, kad ugniakuro pakurstymo vaizdas lengvai pakraunamas vienu ar kitu idėjinu turiniu. Ar taip iš tikrųjų yra, šiuo atveju gali atsakyti tik filmo autorius. Labai dažnai žiūrovų interpretacijos nieko bendro neturi su autorių užmynamais. Prisiminimų filme ugniakuras ir autorius su glėbiu malkų gal tėra tik kompozicijos detalė ir niekas daugiau.

Prisiminimai kelionės į Lietuvą yra lyg ilgas lyrinis eilėraščių, gal tiksliau sakyti, poema, atskleidžianti ir parodanti nenutraukiamus ryšius šeimos, giminystės, autos, draugystės, nors atskirtieji nesimatė 27 metus. Jos žymiausias herojai filmo autorius ir jo motina Elzbieta Mekienė. Prisiminimai nėra vien tik grįžimas į gimtinę, jie yra kartu bandymas grįžti į savo jaunystę. Tai siekiama, kartojant kai kuriuos būdingus buitės vyksmus gyvenant tėviškėj prieš išvykstant ilgon kelionėn į Vakarus: dainuojamos tos pačios dainos, einamas ratelis, paliečiami ir panaudojami tie padargai, su kuriais buvo dirbama, dandoma žaisti, juokauti. . . . Deja!

Pabaiga 14 psl.

Jono ir Adolfo Mekų motina Lietuvoje prisimena jaunatvę. Iš jų filmo pagamintos Lietuvoje.

"Savo džiaugsmu noriu su kitais pasidalinti"

EDVARDAS ŠULAITIS

Iš pasikalbėjimo su
kun. Kęstutiu Balčiu

Kun. Kęstutis Balčys

Kun. Kęstutis Balčis pažįstu jau senokai. Su juo yra tekę susitikti ne kartą Lietuvių Fronto Bičiulių stovyklose. Kur tik jis atsiranda, nuotaika pagyvėdavo, o jeigu tai būdavo laisvalaikio periodas – tai ir daina išsiverždavo. Skambus kun. Balčio balsas kitus nustelbdavo.

Tačiau su kun. Balčiu plačiau išsikalbėti teko ne Amerikoje, bet Lietuvoje 1970 metais. Mums vienu metu ten teko viešėti, tai ir susitikimu buvo daugiau. Bevišint kartu keliavome iš Vilniaus į Druskininkus, tad ilgoka kelionė besišnekučiuojant nebuvo nuobodė. Tuomet kun. Balčys buvo sužavėtas savo viešnagė Lietuvoje ir sakė, kuomet tik atsiras proga, vėl važiuosiu lankyti tėvynės.

Šiemet aš kun. Balčį sutikau Jaunimo Kongrese ir Tautinių šokių šventėje Chicagoje. Jis man pažnabzdėjo į ausį, jog liepos mėn. antroje pusėje vėl vyks į Lietuvą. Tačiau šiemet važiuos ne vienas, bet vešis 15 savo parapilijos (šv. Kazimiero, Amsterdama, N. Y., kurioje jis klebonauja) narių – kunigų ir pasauliečių.

Sugrižęs iš savo kelionės, kun. Balčys sutiko pasidalinti savo išpuodžiais.

Pradžioje kun. Balčio paklausėmė – kas paskatino antrą kartą lankyti Lietuvoje ir kas drauge grupėje važiuo.

Prieš du metus aplankiau Lietuvą – dalyvavau išpuodingoje Dainų bei šokių šventėje, po daugelio metų atnaujinau pažintis su gimimėmis bei draugais.

Šį kartą vykau jau ne vienas. Penkiolika parapiečių matė mano atsivežtas skaidres ir klausė mano išpuodžių. Dauguma jų Lietuvos nematė, bet lietuviškumo neišsižadėję. Ir jie panorą su manim važiuoti. Ir džiaugiuosi – nes grižę į namus jie dabar daug daugiau domisi lietuviškuoju gyvenimu.

Iš viso turistinė grupė buvo gana gausi – 51 asmuo. Jų tarpe nemažai dvasiškijos – kun. Petras

Jonaitis, kun. Bernardas Gustas, kun. Juozas Biondino (nelietuvis) ir Seselė Elena Ivanauskaitė. Visų sveikata rūpinosi dr. Adomas Kinderis. Suėjau su daugelio parapiečių gimimėmis Lietuvoje, nes visi norėjo juos supažindinti su savo klebonu. Dr. Kinderio 89 metų amžiaus teta pasiklausė, kas gero Amsterdame, nes ji čia gyvenusi iki 1921 metų.

- KAIP LIETUVOJE JUS SUTIKO IR KOKIE BUVO PRADINIAI IŠPUODŽIAI? – toliau pasiteiravome.

Nuoširdumas Lietuvoje nepaprastas. Šį kartą sutiktuves man surengė giminės "Šaltinėlio" restorano privačioje dalyje Vilniaus Žirmūnų priemiestyje. Puikiai pagaminti valgiai, lietuviški likerai, armėniškas konjakas, rusiškas šampanas. Vidunaktį nuėjome pasižiūrėti ten pat esančio naktinio klubo programos. Paskui vėl grįžom ir prie užkandžių dainavome iki auštant.

Kita proga teko pietauti naujasiame Vilniaus restorane "Erfurte". Ir čia puikus valgių pasirinkimas ir aukštos klasės patarnavimas. O surengtoje gegužinėje giminės pavaišino dviem raguoliais, tortais, naminėm dešrom. Net ir naminio alaus bačkutę iš Raguvos atsivežė! . . .

Tarp mokslo draugų ryšiai Lietuvoje tampresni. Dar iš Panevėžio gimnazijos studijų laikų suvažavo gerokos būrys klasės draugų ir surengė iškilmingus pietus, o aš jiems padovanojau po platų kaklarysį kaip suvenyrą. Visi jie profesionalai ir kaip tik tuo metu rengėsi išsivažinėti vasaros atostogoms.

Gaila, kad neteko teatro aplankyti, nes jis vasarą uždarytas. Susitikęs su keliais pažįstamais solistais, turėjau pažadėti, kad kitą kartą atvyksiu rugsėjo mėnesį, kai operos, dramos, baletoteatras veikia ir kai rengiami gausūs koncertai.

Na, bet liepos mėnesį nuvykus, buvo galima ne tik pasigrožėti atstatyta Trakų pilimi, bet ir ten ežere pasimaudyti. O taip pat ir Druskininkų Ratnyčėlės kaskadose buvo malonu atsigaivinti.

- GIRDĖJOME, KAD TEKO SUSITIKTI SU STUDIJŲ DRAUGU PREL. Č. KRIVAIČIU, KURIS YRA LAUKIAMAS ATVYKSTANT Į AMERIKĄ. KĄ GALITE APIE JĮ PASAKYTI?

Vilniaus Arkivyskupijos valdytojas prel. Česlovas Krivaitis yra mano Seminarijos studijų draugas. Šis žymus dvasiškis yra nepaprastai nuoširdus asmuo. Jo sugebėjimas ilgus metus gražiai valdyti vyskupiją, kurioje yra ir lenkiškai kalbančių tikinčiųjų, o taip pat išlikti pareigose santvarkoje, kurioje Bažnyčios niekas neglosto, rodo jo ne tik gilų dvasinį gyvenimą, bet ir žymius diplomatinis talentus. Gražioje nuotaikoje praleidau pas jį vieną vakarą. Prisiminimui gavau nepaprastai gražią dovaną – menišką mažytį Aušros Vartų Marijos paukuotą išpaudą didžiuliame gintaro gabale. Lyg kiekvieno lietuvių širdyje giliai

išpaustas mūsų tikėjimas. Tiesa, minėjo, kad prieš mano vizitą sekmadienį vienoje parapijoje suvirtinęs 1500 jaunuolių.

- BE ABEJO, SUTIKOTE IR DAUGIAU JŪSŲ DRAUGŲ-DVASIŠKIŲ?

Druskininkuose susitikau kitą Seminarijos kolegą, dabartinį Kauno Seminarijos vicerektorių kun. V. Aliulį. Jis aprodė šią gražioje garštoje beaugančią ir puikiai užlaikomą vasarvietę. Bestiprindamas sveikatą, kun. Aliulis taisė Naujojo Testamento korektūras. Mat, gautas leidimas atspausdinti Šventojo Rašto Naująjį Testamentą. Išverstos ir Senojo Testamento Psalmės – gal ir jos neužilgo bus išleistos.

Druskininkuose kasdien laikiau Mišias pagal senąją liturgiją – lotynų kalba. Tikinčiųjų šokiadieniais dalyvavo daugiau nei pas mane Amsterdame. Bažnyčia gražiai įrengta dabartinio klebono kun. Gajausko.

Mano geras prietelius kun. Gediminas Šukys, Zarasų dekanas ir žymus muzikas, prieš metus viešėjęs pas mane Amsterdame, praleido keletą dienų su manimi. Jis yra parašęs "Taikos Karalienės" Mišias, kurias gieda ir keliose parapijose Amerikoje. Nors Zarasų parapija nėra iš didžiųjų, tačiau jam su vikaru darbo nemažai – prieš didžiąsias šventes ar atlaidus tenka išklausti virš 1,500 išpažinčių.

Teko trumpai pasimatyti su Druskininkuose besigydančiu vysk. J. Steponavičiumi. Jam kolkas neleidžiama pareigų eiti. Kiek girdėjau, kun. Šeškevičius, iškaljęs metus, buvo paskirtas klebonu į mažą parapiją Suvalkijoje.

- JŪS LANKĖTĖS KAUNE, KAIP TAS MIESTAS ATRODO IR KOKIE JŪSŲ IŠPUODŽIAI IŠ BUVUSIOS LAIKINOSIOS LIETUVOS SOSTINĖS?

Kaune studijavau eilę metų – kiek čia malonių prisiminimų! Lankydamas meniškai atremontuotą Katedrą Baziliką, prisiminiau, kai ten prieš 30 metų dirgavau Seminarijos chorui, įžymiausias vargonais grojau. Dailininko Žmuidzinavičiaus namuose dabar jo vežniukų kolekcijos muziejus – o aš susieškau, kuriame kambaryje jo žmona dantistė man dantis taisė.

Tiesa, dail. Antanas Žmuidzinavičius buvo Amsterdame parapijos įsteigėjas ir ilgamečio klebono kun. J. Židanavičiaus gimimaitis. Jis čia viešėjo ir nutapė didžiulį kun. Židanavičiaus portretą, kuris klebonijoje tebekabo.

Lyg netyčia, pradėdi lyginti Kauną su Vilniumi. Abu miestai išaugę. Kaune daugiau lietuviškos nuotaikos bei širdies – pastebėsi tai ir valgykloje, ir pasikalbėjime su praeiviais gatvėje. Vilnius, gi, yra kartu ir labai įdomus istorinis miestas, o taip pat ir nūdienės Lietuvos kultūros bei meno centras.

- BE ABEJO, IŠPUODŽIŲ BUVO DAUG. TAČIAU KĄ DAR GALĖTUMĖTE PĄZYMĖTI? KAS LABIAU UŽSILIKO ATMINTYJE?

Lietuva – dainų šalis. Tad teko nemažai padainuoti. Druskininkuose "Nemuno" valgykloje po vakarienės klausėmės estradinės solistės dainų bei šokių orkestro muzikos. Petraukų metu padainavau V. Klovos "Aš papuošiu žirgo galvą. . .", "Mamytė" ir kelis duetus su vietinėm dainininkėm.

Kaune, po puikios vakarienės Laisvės Alėjos "Orbitoje", šusėdome į du autobusus. Giminės bei kiti kauniečiai mus išleidžia. Kažkodėl dar neskubame judėti. Na, ir traukiame vieną dainą po kitos. Kaip gražiai nuskambėjo "Lietuva brangi". Autobusai jau važiuoja, bet mūsų dainos nenutrūksta. Per visą žymiai išaugusį Kauną bevažiudami, traukiame pilna krūtine. . .

- DAUGUMA MŪSŲ SPAUDOS LIETUVĄ ĮPRATUSI PIEŠTI TIK JUODOMIS SPALVOMIS. ARGI JŪS NEMATĖTE IR "BLOGŲ" VAIZDŲ, KURIUOS KITI SU PASIGĖRĖJIMU KARTOJA?

Aš nesu kritikas ir "blogų" vaizdų specialiai neieškau. Esu foto mėgėjas. Percitą vasarą Lietuvoje padariau virš 400 skaidrių. Kiekvieną kartą jas rodydamas, lyg iš naujo keliauju po gražiąją Lietuvą, džiaugiuosi ir didžiuojuos savuoju kraštu. Man malonu rodyti tai, kas gražu Tėvynėje, nes mėgstu "deimantūku" ieškoti. Ir savo džiaugsmu noriu su kitais pasidalinti. Man malonu, kad daugelis, pamatę Lietuvą ekrane, ryžtasi patys ten nuvykti ir pasigėrėti.

Baigdamas savo pasikalbėjimą, kun. klebonas Kęstutis Balčys dar pažymėjo, kad labai svarbu, jog išėivių jaunimas kuo daugiau vyktų į Lietuvą – ar į stovyklą, ar studijuoti ar bent turistais pabūti. "Vien Lietuvoje, yra sąlygos išsitobulinti lietuvių kalboje", – jis pareiškė.

Daug išpuodžių kun. Balčys parsivežė. Čia tik dalį jų sužymėjome. Bet ir už juos kun. Balčiui tenka padėkoti, kad nepatingėjo savo patirtimi tėvynėje pasidalinti su plačiąja lietuvių visuomene išėivijoje.

Vienas spalvotų vitražų Druskininkų mineralinio vandens šaltinio namelyje.

VIENYBĖ, 1972 m. spalio 27 d.

NEW YORKE LANKĖSI 58 LIETUVOS SVEČIAI

RAŠO JONAS VALAITIS
Salomėjos Narkėliūnaitės nuotraukos

Lapkr. 9 New Yorke viešėjo net 58 svečiai iš Lietuvos. Iš mūsų tėvų krašto iki šiol vienu kartu atvykusių tai buvo pats didžiausias lietuvių skaičius.

Tą dieną New Yorke buvo dvi grupės: grįžo - 29 lietuvių ekskursija iš Čilės ir Peru. Ši grupė dalyvavo Santiago mieste surengtoje tarptautinėje parodoje, kurioje gana šauniai buvo atstovaujama ir Lietuva.

Šioje ekskursijoje buvo: Ksaveras Kairys, vadovas, Nijolė Ambrazaitytė, Julius Bazys, Vytautas Banys, Birutė Beržanskaitė, Kazys Budrys, Gražina Vaitkevičienė, Jadvyga Greičiuvienė, Elena Markevičienė, Albertas Laurinčiukas, Virgilijus ir Žaneta Noreikos, Balys Poškus, Lionginas Maksimovas, Rimgaudas Songaila, Julius Rusena, Feliksas Strumilas, Bronė Simonaitienė, Mindaugas Stankevičius, Lionginas Šepetys, Emilijanovas Vasilijus, Kęstutis Tamulevičius, Aleksandras Jankauskas, Matilda Gumbrevičius (anksčiau gyvenusi Pietų Amerikoje ir grįžusi į Lietuvą).

Ekskursantų tarpe buvo ministrų - aukštųjų pareigūnų, muzikų, dainininkų, dailininkų, mokslininkų, įvairių sričių specialistų, laikraštinių, kolūkių pirmininkų, studentų ir kitų profesijų bei verslų žmonių. Vienu ar kitu būdu jie dirbo Parodos Lietuvių skyriuje.

Keliavę traifzitu, New Yorke jie buvo apgyvendinti Park Lane Hotel: čia per dieną buvodami manė turė-

sią progos plačiau apžiūrėti New Yorko bent dalį įdomybių. Deja, tą dieną taip smarkiai lijo, kad maža ką lauke begalėjo matyti. Dėl to turėjo būti viduje ir buvo progos daugiau su jais pabendrauti. Buvo nemaža vietinių ir iš kitur atvykusių jų pažįstamų, giminėnių, taip pat ir laikraščių bendradarbių.

Šiuos žodžius rašančiam daugeliui ekskursantų teko prieš keletą

metų susipažinti Montrealyje, Kanadoje, kai Lietuva ten buvo atstovaujama Expo 67.

Ašaras ne vienam išspaudė kai kurių jautrūs susitikimai. Pav., Tėvai Ambrazičiai gyveną Kanadoje, buvo atvykę susitikti savo dukrelės, kurios nebuvo matę jau per 31-erius metus! Kai karo

Tęsiama 11 psl.

VIRŠUJE - Lietuvos turistų grupė aplankė Jungtines Tautas. Čia ji nusifotografavusi Gen. Asamblėjos pastate su Tarybų Sąjungos sputniko maketų fone. Viduryje - jiems patalpas aprodęs Vyt. Zenkevičius.

APAČIOJE - Vilniaus miesto meras Vyt. Sakalauskas Jungt. Tautų Saugumo Tarybos salėje.

58 Lietuvos svečiai

Atkelta iš 10 psl.

blaškomi pasimetę – tėvai atsidūrė Vakaruose, dukrelė, vos 3 metų, likimo atskirta pasiliko Lietuvoje, gyveno ir augo tetos, kuri ją globojo, priežiūroje. Dabar turėjo susitikti pirmą kartą New Yorke ne tik su tėveliais, bet sesutėmis, kurios jau buvo gimusios už Lietuvos ribų.

Kai ši grupė 10:30 v. vakaro jau keliavo namo, tam pačiam Kennedy International Aerouoste 8:40 val. iš Kalifornijos atvyko 21 asmens grupė, baigdama savo kelionę po JAV. New Yorke pasiliko, iš New Yorko išvyko lapkr. 12. Taigi, per pora valandų dar pabuvojo New Yorko aerouoste drauge.

Iš Kalifornijos atvykusioje grupėje buvo: rašytojas Jonas Avyžius (Sodybų Tuštėjimo Metasautorius), Draugijos su Užsienio Šalimis Pirmininkas Ramojus Petrauskas; Inturisto gidė Dana Karvelytė; Vilniaus Universiteto studentė, jaunimo veikėja Grasilda Marcinkevičiūtė; Šiaulių Dramos Teatro aktorė, nusipelnusi artistė Vanda Venckutė-Augienė; dainininkė, nusipelnusi artistė Elena Čiudakova; dainininkė Birutė Almonaitytė-Eidukienė; Vilniaus Darbo Žmonių Deputatų Tarybos Vykdomojo Komiteto Pirmininkas Vytautas Sakalauskas; (jį, kaip Vilniaus mērą, kai lankėsi Baltimorė, Md., to miesto mēras įpilletino ir suteikė Baltimorės miesto garbės piliečio titulą!); žurnalistas Algis Petraitis, poetas, Lietuvos rašytojų S-gos vicepirmininkas Alfonsas Maldonis, Vilniaus Inžinerinio Statybos Instituto Rektorius, Profesorius Aleksandras Čyras, (labai daug domėjęsis Amerikos statyba); kompozitorius Vytautas Klova, (kurio operą Pilėnai prieš ketelį metų Valerija Tysliavienė atvežė į Ameriką ir ją paruošė ir plokštelės išleido); Kėdainių Rajono vadovas Vaclovas Povilauskas; Lietuvos reprezentacinio laivo kapitonas Pranas Kalrys; aukščiausios Tarybos Deputatas, Kauno Politechnikos Instituto asistentas Bronius Ascila; Kauno Politechnikos Instituto Katedros vedėjas, docentas Algirdas Lašas; fotomenininkas Liudas Ruikas, (kuris paliko nemaža nuotraukų); žurnalistas Edmundas Jankevičius; mokslininkas, istorikas profesorius, Lietuvos Mokslų Akademijos narys Rokas Malinkevičius; profesorius muzikologas Juozas Gaudrimas ir pianistė Halina Znaideliuskaitė-Krogerienė.

Be šių svečių, tuo metu dar Amerikoje ilgesniam laikui atvykę New Yorke viešėjo: Solistė Giedrė Kaukaitė ir pianistas Gytis Trinkūnas, o taip pat pianistė Aldona Dvarionaitė.

Taigi, New Yorke pačią lietvingiausią šių metų dieną, kada vėjai medžius vertė iš šaknų ir keliais ir gatvėmis bėgo vanduo, buvo apsemti rūsiai, sutrukdytas susisiekimas ir vos tik vakarykščiui pasibaigus prezidentiniams rinkimams – svečiai pamatė labai šla-

VIENYBĖ, 1973 m. sausio 12 d.

Newyorkietis siuvėjų veikėjas Juozas Zaveckas (viduryje) kalbasi su Lietuvos rašytoju Janu Avyžium. Kairėje Vienybės red. J. Valaitis.

pią New Yorką. Svečių sutikti-išlydėti buvo ir Lietuvos trys pareigūnai šiuo laiku gyveną Amerikoje – atstovas prie Jungtinių Tautų Vytautas Zenkevičius, konsulas ir Tar. S-gos Ambasados sekretorius Edmundas Juškys ir Lietuvos ir Tarybų S-gos Spaudos atstovas Apolinaras Sinkevičius su žmona Zinaida, drauge su svečiais iš Lietuvos. Dar tą dieną teko matyti ir iš Lietuvos Amerikoje ilgiau viešintį adv. Maželį, mūsų vietinio fotografo Maželio brolių. Taigi, Lietuvos lietuvių čia viso buvo net 58 rinktiniai! Vienų išlydėti, kitų sutikti buvo nemažas būrys Amerikos ir Kanados lietuvių, jų tarpe labai daug oficialiai smerkiančių santykius su Lietuva. . . Įspūdžių ir palieštų kalbose minčių pakaks ilgiau laikui. . .

VIRŠUJE: Newyorkietis dail. V. K. Jonynas (k.) susipažįsta su vilniečiu kompozitorium Vytautu Klova. Viduryje pianistė Aldona Dvarionaitė. KAIRĖJE: Dalis svečių iš Lietuvos su newyorkiečiais Almu Šalčium ir Demie Jonaitis Vytauto Belecko svetainėje įvykusiame pobūvyje.

Vienas iš daugelio stalų Belecko svetainėje įvykusiame pobūvyje svečiams iš Lietuvos. Iš k. į d.: To vakaro programos vedėjas Ramojus Petrauskas, Vienybės leidėja Valė Tysliavienė, Vilniaus miesto mēras Vyt. Sakalauskas ir kt. Iš dešinės prof. A. Čyras ir red. Jonas Valaitis.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

SVEČIAS IŠ LIETUVOS. Kauno politechnikos instituto profesorius L. Lašas (be akinių) pr. metų pabaigoje Chicagoje susitiko su savo vaikystės draugu G. Krikščiūnu.

ALDONOS DVARIONAITĖS KONCERTAS

Po JAV važinėjanti ir koncertuojanti pianistė A. Dvarionaitė buvo užsukusi į Chicago ir čia davė rečitalį vietos lietuviams gruodžio 9 d. Didelė sniego pūga neatbaldė muzikos mėgėjų, kurių į Beverly Art Center patalpas susirinko apie 150. Žinoma, jeigu ne sniegas, jų be abejo, būtų buvę daugiau.

Tie, kurie nepabūgo sniego, nepasivylė ir A. Dvarionaitės asmenyje pamatė išprususią jos šakos meistrę. Kilusi iš garsios muzikų Dvarionų šeimos, Aldona paveldėjo nemažą talentą ir muzikos pajutimą.

Šalia lietuvių – Čiurlionio ir Jakubėno kūrinių, Dvarionaitė nemaža vietos Chicago koncerte paskyrė savo tėvo komp. B. Dvariono kūrybos interpretavimui. Dvariono "Vaikų suite", "Žiemos skičiai", ir "Albumas Jaunimui" pianistės rankose išsitiesė visu savo ūglu ir kūrybine galia. Šalia lietuvių, nemaža vietos Dvarionaitė skyrė ir kitataučių muzikai. Publikai gausiai plojant, ji davė trejeta kūrinių virš programos.

Po šio koncerto gana gerą rečitalio įvertinimą davė komp. Jakubėno Draugo dienraštyje, kuris šį kartą koncertą reklamavo, galimas daiktas todėl, jog ji yra atvykusi iš Lenkijos, o ne iš Lietuvos. Keista, jog iš Lietuvos atvykstančių menininkų, nors ir gana aukšto lygio atlikėjų, koncertai net ir Draugo būna ignoruojami ar net boikotuojami, nors tame pačiame laikraštyje plačiai būna rašoma apie kultūrą, laisvę ir kitas dorybes.

Be abejo, Dvarionaitė būtų mielai laukiama viešnia ir kitam pasirodymui. Gal ateityje jai ir pritiktų ne tokia kukli salė ir žymiai didesnis publikos būrys. Lauksime jos kito vizito Chicagoje. (eš.)

ATITAIŠYMAS

Vienybės nr. 15 pusl. 12 p. nuotrauka, kurioje vaizduojamas akt. Donatas Banionis yra klaidingas užrašas. Toje nuotraukoje akt. Donatas Banionis matomas kartu su dr. Jonu Rubiku iš Vilniaus, kuris šiuo metu giliną studijas Chicago universitete.

Kun. Jonas Petrošius lankosi Amerikoje

Prancūzų lietuvių katalikų misijos direktorius kun. Jonas Petrošius, iš Paryžiaus atskridęs į JAV, lankėsi New Yorke, Washington, Clevelande, Detroite ir Chicago, kur pabūs ilgiausiai.

Kun. Petrošius yra Prancūzijos lietuvių bendruomenės – valdybos pirmininkas. Paminėjo kad Paryžiuje Vasario 16 ruošiamas stambus priėmimas, į kurį numatoma pakviesti įtakinguosius Prancūzijos žmones, telkiant draugus Lietuvai. Priėmimą ruošia L. Bendruomenė, Lietuvių misija ir Prancūzų – Baltų draugija, kurios prezidentas yra ambasadorius Tournelle.

Norima išleisti Prancūzijos lietuvių istoriją. Tam leidiniui renka medžiagą. Leidinys liets ne tik dabartinius laikus, bet ir praeitį. Amerikoje gyvena nemaža buvusių Prancūzijos lietuvių kurie turi nemažą medžiagos. Sutiko talkinti dr. S. Bačkis, poetas J. Aistis, istorikas V. Trumpa, V. Rastenis, D. Jasaitis, Br. Raila ir kiti.

Paryžiuje dabar gyvena apie 300 lietuvių, o visoje Prancūzijoje apie 1,200.

VILTIES ŽURNALAS

V. P. BELIAJUS leidžia ir redaguoja tautosakos žurnalą anglų kalba, kuris turi lietuvišką vardą – Viltis. Šis žurnalas eina jau 31 metus. Jame plačiai rašoma ir apie lietuviškus reikalus.

1972 m. gruodžio mėn. numeryje yra atžymima Clevelando taut. šokių grupė Grandinėlė ir jos kelionė į Europą. Taip pat yra nuotraukų iš lietuviško gyvenimo. Zurnale įdėta E. Šulaičio nuotrauka iš Lietuvoje buvusių tautinių šokių pasirodymo.

Čia minimas numeris turi 40 puslapių ir yra gausiai iliustruotas. Žurnalo adresas – V. F. Beliajus, P. O. Box 1226, Denver, Colorado, 80201.

VIENYBĖ, 1973 m. sausio 12 d.

DAINA GYVUOJA. Čiurlionio ansamblis iš Clevelando praeitais metais ir vėl davė koncertą Chicagoje lietuviams Marijos mokyklos salėje. Čia ansambličiai koncerto metu su savo dirigentu A. Mikulskiu.

REPREZENTUOJA LIETUVIUS. Lietuvių Bendruomenės įrengtas paviljonas Chicagoje tautinių mažumų mugėje lapkričio mėn. Paviljoną aplankė keliolika tūkstančių svečių.

V. Zalatoriaus nuotraukos

Lietuviški linai Metropolitan muziejuje

NELĖ LAPĖ

“Prašome atidaryti visus rankinukus, jie bus patikrinami”.

Tai nebuvo scena už geležinės uždangos. Tai buvo pirmi žodžiai, kuriuos išgirdau, prieš priėjus prie įėjimo New York'o Metropolitan Museum of Art, į vėliausią parodą - “Soviet Union: Arts and Crafts in Ancient Times and Today”.

Ir man pasidarė liūdna, kad mes, vadinami civilizuoti žmonės, turime vienas kito bijoti! Kad meno paroda, kuri turėtų mus visus bendrai dominti ir vienodai džiuginti, gali pavirsti į politiška sukilimą! . . .

Prisipažįstu, mano didžiausias tikslas buvo aplankyti šią parodą - gal surasiu lietuvių dailininkų darbų.

Jau anksčiau buvau mačiusi parodos programą, kurioje buvo parinkti tam tikri parodos pavyzdžiai. Nebuvo, tačiau, pavaizduota nieko iš Lietuvos. Bet, tarp “program notes” radau taip paminėta:

“In the three Soviet Baltic republics - Lithuania, Latvia and Estonia - the arts of ceramics and tapestry weaving are highly developed. By skillfully controlling the baking process, the Baltic artists strive to reveal the decorative properties of the material, to disclose the beauty of parched clay and running glaze. The artists skillfully combine different materials in carpet and tapestry weaving, using various traditional techniques, achieving colorful configuration and surface expressiveness. The arts of leather processing, metal casting and smithing are unique. In Latvia and Lithuania jewelry is made chiefly of one special material - amber”.

Tai davė man vilties, kad gal rasiu ir lietuvių bei latvių ir estų darbų.

Žinojau, kad parodoje buvo 1.-500 atskirų meno pavyzdžių - aukso gabalėlių formuotų net prieš 2,500 metų iš: Leningrad (pagarsėjusio Ermitažo kambario - Gold Room of the Hermitage), iš rusų Kremliaus muziejaus, Tretyakov galerijos, Valstybinio Istorijos Muziejaus ir įvairių kitų istorinių pavyzdžių. Bet žinojau, kad bus ir dabartinių laikų meno pavyzdžių, tarp jų, jei dalyvaus, rasiu ir lietuvių.

Įėjau į mažą kambarėlį, vien iškabintą kilimėliais - “tapestries”. Dar iš tolo pamačiusi vieną jų, nebegalėjau nutraukti žvilgsnio. Tai, rodos, buvo saulės spinduliai ir gėlių kvapas, rusva mėlsva ir . . . švelnu, švelnu . . . “O, kaip būtų gerai, kad tai būtų lietuvių!”, pagalvojau. Priėjau, perskaityti užrašo: “Tapestry, 1971, Handmade Wool - Zinaida Kolpakovaitė-Vogalienė, Born 1941, Vilnius, Republic of Lithuania”. Kaip aš didžiavaus, kaip man buvo linksma! Neiškentus, net pasakiau nepažįstamai prieš mane stovėjusiai moteriai:

VIENYBĖ, 1973 m. sausio 12 d.

“That was made by a Lithuanian artist. I too am a Lithuanian”. Ji nusišypsojo, rodos viską suprastama, ir pasakė: “It is exquisite”.

Tame pačiame kambarėlyje radau iškabintą kitą kilimėlį - Vogalienės, dar vieną Ramutės Jasudytės, ir latvio Rudolf Kheimrats. Visi dailininkai kilę iš Vilniaus ir Rygos.

Perėjus į sekantį kambarį, tuoju pamačiau kilimėlį, išaustą iš linų, iš natūralios linų spalvos. Šįsyk buvau kažkaip tikra, kad čia turės būti lietuvių. Tai buvo Sigitos Baltakienės darbas - “Handwoven Flax”.

Praėjau pro auksines caro karūnas ir žibučiais išsagstytus caro arklių balnus, keramikos pavyzdžius (čia pasigedau lietuvių), ir austus rankšluosčius, kurie buvo stebėtinai gražūs (gal dėl to, kad man priminė panašius iš Lietuvos kurių nemaža turime namie).

Pamačiau MŪSŲ auksą - gintarą. Kukli grupelė, bet labai parinkti pavyzdžiai. Tarp jų - vėl trys lietuviai: Jadvyga Baleikienė ir Stasys Sinušas iš Klaipėdos, ir Aldona Varnienė iš Vilniaus.

Bendrai, paroda gera - gražiai ir skoningai sutvarkyta. Kitatautiams duoda turtinę žvilgsnį į Tarybų S-gos dekoratyvinį meną. Turiu prisipažinti, kad man, kaip lietuvaitei, paroda būtų buvusi nežmoniškai nusivylimas, jei nebūčiau joje radusi mūsų dailininkų.

Priešus prie svečių sąrašo, parašiau (lietuviškai):

“Puiki paroda, ypatingai lietuviški dalykėliai. Tegul gyvuoja LAISVA Lietuva! Nelė Lapytė”. To neparašiusi - negalėjau susilaikyti - nebūčiau širdyje lietuvaitei, jei būčiau galėjusi besusilaikyti! . . .

Turime priimti tokias parodas kaip mums “dovanas”. Žinoma, būtų maloniau, jeigu programoje vadintų dailininkus “Lithuanian artists”, ne “Soviet artists”. Bet juk galėjo net lietuvių ir neminėti. Galėjo neparinkti mūsų tautos dailininkų tarp tų 1,500 pavyzdžių. Kad parinko daug lietuvių, žinoma, yra įrodymas, kad Lietuvos menininkai (kaip ir tie Olimpiados sportininkai) yra per daug geri, kad juos ignoruotų. Taip, savo pasižymėjimu jie teikia garbę Tarybų S-gai. Bet argi neduoda garbės ir mums, Lietuviams? Tai mūsų broliai ir mūsų seserys. Jų darbus mato ir įvertina visas pasaulis.

Mes turime didžiulotį jausmą, raginti svetimtaučius, kad jie pamatytų tuos gražiuosius darbus. Jei šiuo laiku tai galime padaryti tik per Tarybų S-gos pastangas, tiek to. Svarbiausia - kad iš viso tai padaryta.

Užmirškime pyktį ir kerštą. Ištieskime ranką savo broliui. Gal kitą kartą, kai bus kita paroda, jau nebereikės atidaryti rankinuko. . . .

DAILININKAS KAZIMIERAS ŽOROMSKIS, prie vieno savo paveikslų praeitų metų pabaigoje įvykusioje Dailininkų Sąjungos sukaktuvinėje parodoje, Brooklyne.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

N. & E. Seaman's Twilight Concerts present

Aldona Dvarionas

PIANO

"A great pianist"-David Amram

Program

Sadness - Prelude - Dance - Drops
Nocturne - A Page from an Album
Dance. (United States Premiere)

BALYS DVARIONAS

Sonata No. 8

SERGE PROKOFIEFF

Valses Nobles et Sentimentales

MAURICE RAVEL

Sonata in B minor

FRANZ LISZT

Tickets: Loge \$5.00. Orchestra \$4.00. Balcony \$3.00. On sale at Town Hall box office, 113 W. 43 St., NYC 10036 beginning January 7th. Mail orders now to: N. Seaman, 1697 Broadway, (Suite 906), New York, N.Y. 10019. (Please enclose stamped envelope.)

TOWN HALL

Sat., Jan. 20, 1973, 5:00

ĮVAIRIOMS ŠVENTĖMS

PAPUOSALŲ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N. Y.

— Gėlės įvairiom progom —

Maloniai kviečiame kaiminystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454; vakare: 738-1946. Čia rasite nuoširdų lietuvišką patarnavimą.

Lietuviškoji programa Kent Valstybiniame Universitete

J. CADZOW

Lietuviškoji programa Kento valstybiniame universitete vystosi gana gerai: sparčiai juda priekin visos trys fazės: lietuvių kalbos mokymas, lietuvių periodikos mikrofilmavimas ir Lietuviškosios kolekcijos ugdymas.

Lietuvių kalbos mokymo programa jau pateisino viltis. Pastovų lietuvių kalbos dėstytojų įsteigti atokiau nuo lietuvių gyvenamųjų centrų, kaip Chicago, esančioms institucijoms yra labai sunku dėl studentų stokos, todėl čia buvo pasirinktas kiek skirtingas kelias: Kritiškųjų kalbų programos rėmuose suplanuotas laisvos struktūros kursas, kurio pagrindą sudaro tekstų ir garsinių juostų naudojimas; jie teikia studentui 21 val. kreditų ir gali būti imamas bet kurių metų ketvirtį. Kartą per savaitę į Kentą atvyksta Pranas Joga, pagelbėdamas studentams įveikti iškylančius sunkumus. Oficialių studentų pažangos įvertinimą atlieka dr. Antanas Klimas, vienas Introduction to Modern Lithuanian autorių. Šis vadovėlis naudojamas pirmuose trijuose programos kursuose.

Vienas pagrindinių tikslų, steigiant lietuvių kalbos mokymą Kento valst. universitete buvo noras sudaryti galimybes naudotis bibliotekoje augančia Lietuviškąja kolekcija, jau siekiančia tarp 3,500 ir 4,000 tomų. Išėjęs dvejų metų lietuvių kalbos programą ir naudodamasis Liet. kolekcijoje surinkta medžiaga, studentas turėtų įsigyti stiprių pagrindą rimtų mokslinių veikalų apie Lietuvą studijoms.

Bibliotekoje ugdomos Lietuviškosios kolekcijos rėmėjų yra daug - iš tikrųjų tiek daug, kad negalima čia visų jų išminėti. Bet keletas jų būtini.

Pirmaująs aukotojas vis dar tebėra prel. P. M. Juras, kuris iki šio laiko padovanojo apie 1,000 tomų iš Alkos muziejaus duplikatų. Jo patriotizmo ir energijos neišmanoma aprašyti. Metų metais jis rinko lietuviškas knygas ir meno dirbinius, sutelkdamas bene didžiausią kolekciją už Lietuvos ribų. Maža to, jis išryškino gily žvilgsnį ateitin, talkindamas kitoms liet. kolekcijoms, pvz. Kento valst. universiteto, nes suprato, kad, sudarant sąlygas naudotis medžiaga platesniems sluoksniams, yra stiprinamas lietuvių kultūros išsaugojimas.

Kitas reikšmingas aukotojas Lietuviškajai kolekcijai Kento valst. universitete yra Jonas Dainauskas. Tyrinėdamas viduramžių Lietuvos teisę ir daug rašydamas Lietuvos istorijos temomis, jis surinko šimtus retų leidinių, kuriuos dabar perleidžia Liet. kolekcijai, kad ir kiti Lietuvos istorijos tyrinėtojai galėtų pasinaudoti.

Taip pat reikia paminėti dr. Jo-

kūbą Stuką, kuris padovanojo Kentui savo vedamos radijo programos Lietuvos prisiminimai įrašus į juostas nuo 1946 iki 1968 metų.

Buvęs laikraščių redaktorius Jonas Pranas Palukaitis talkina Lietuviškajai kolekcijai keliais būdais. Iš savo rinkinių jis yra gausiai parėmęs Liet. kolekciją DP stovyklų laikotarpio leidiniais, bet ypač vertinga jo parama periodikos srityje: per pastaruosius metus jis yra įteikęs apie 150 titulių ir baigia paruošti dar apie 50 titulių. Periodikos titulų sudaro tai, kad įregistruojama vieno leidinio vardu: kartais tik pavieniai laikraščio numeriai, kartais eilės metų rinkiniai, pvz. iš jo gauti pilni (su pora išimčių) visų pagrindinių Vokietijoje po II Pas. karo ėjusčių laikraščių komplektai; iš jo atslystų reitenybų paminėtini: apyplinis kun. A. Burbos 1894-1895 leistos Valties komplektas ir apie 60 Garso Amerikos Lietuvių numerių iš 1895-1897 metų. Kasdieniam liet. kolekcijos reikalui jis sudarė Lietuvių periodikos vardiną, kuris būtų vertas išleisti atskira knyga, kaip pirmas to pobūdžio leidinys.

Mikrofilmavimo programa taip pat gana sparčiai juda priekin: jau įfilmuota per 11,000 puslapių, daugiausia ankstyvųjų šio krašto leidinių ir pokario metais DP stovyklose leistųjų.

Bet dar daug daugiau reikia padaryti, renkant ir apsaugojant lietuvių istorijos medžiagą.

LIETUVA FILMŲ FESTIVALyje

Tęsinys iš 8 psl.

Nežlūrint visų pergyvenimų ir jausmų, perskirtuosius jungiančių į vieną kraujo junginį, junta mas tarp jų ir tarpekliu - viešnagės laikinumas ir individo išaugimas iki tokio lygio, kad jis jau nebetelpa į senosios buities apimtį. . . Neaišku, ar tas pasikeitęs individas tiktų į naująją buitį? . . . Gal netoliese nuo senosios Mekų sodybos yra Vienybės kolūkis, kur stotomas naujas gyvenimas. Čia kaip ir ten dirbama, valgoma, šokama, dainuojama, geriama. Bet žmonės čia jau kitoki, bent taip atrodo. Ir tas pat žmogus iš anos buities kolūkyje atrodo kitaip. Gi kolūkio saviveiklos programoje parodytas liaudies šokis yra lyg įspėjimas. . . šokėjų laikysena, judesiai ir ritmas nebuvo būdingi lietuvių liaudies šokliui.

New York Times filmų kritikas Vincent Canby, vertindamas Mekų filmus N. Y. T. spalio 5 d. laidoje, sako, kad Prisiminimai kelionės į Lietuvą skiriasi nuo Grįžimas yra lyg įvadas į Prisiminimus - Adolfo padeda suprasti Joną. Gal būt, kai kam iš New Yorko taip atrodo. Mano galva jie lengvai suprantami viens be kito, ir būtų geriau jų nerodyti kartu viens po kito, nes daugelį pasikartojančių vaizdų žiūrovą erzina ir jį nutelkia neigiamai.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreiptės!

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

JUOZO BANDŽIUKO

THEATRE CAFE

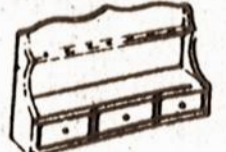
Čia vaišinateis ir vaišinsi ne tik Amerikos veik visais gerimais - alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. - Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

96 - 10 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. 846 - 9884

CABINET MAKER

CUSTOM BUILT

* CABINETS * BOOKCASES * ANTIQUE REPAIRING
* FORMICA WORK SPECIALISTS

AUGUST VILENIŠKIS
119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIRGINIA 7-5760

Kad kojos būtų sveikos

Ortopedai teigia, kad 90 procentų moterų turi nesveikas kojas. Todėl kojas reikia gerai prižiūrėti nuo pat vaikystės, o pastebėjus liguistus pakitimus, kreiptis į gydytoją.

Vienas labiausiai paplitusių kojų susirgimų, kartu ir kosmetinių defektų yra venų varikozinis išsiplėtimas. Statistika rodo, kad šia liga serga kas penkta moteris ir kas penkioliktas vyras. Liga prasideda dažniausiai 20–30 metų amžiuje, kartais, ir ankščiau.

Plečiantis poodinėms venoms, kojose aiškiai matyti tiesios ar įvairiai vingiuotos mėsvos gyslos, mazgai. Gali plėstis ir odos venos, sudarydamos plonų raudonų mėsvų gyslelių „voratinklus“, „puokštes“. Nesigydomai liga komplikuojasi odos sausumu, pigmentacija, išplėtimu, egzema, trofinėmis opomis, trūkusių mazgų kraujavimais ir kt. Ligonių vargina buki skausmai kojose, sunkumas, tempimas, skausmingi blauzdų raumenų mėšlungiai. Kojos greitai pavargsta, į dienos pabaigą mėnesinių mėnu, vasarą dažnai pabrinksta.

Venomis kraujas teka iš periferijos į širdį, todėl, žmogui stovint ar sėdint, kraujas turi tekėti iš apačios į viršų. Tai įmanoma dėka širdies siurbiančios veiklos, kvėpavimo spaudimo arterijose, venų sienelių ir kojų raumenų susitraukimo, venų vožtuvų konstrukcijos, netel-džiančios kraujo srovei sugrįžti atgal.

Kai kuris nors iš šių mechanizmų sutrinka, padidėja spaudimas venose, jos išsiplėčia, vožtuvai nebegali sulaukyti atgalinės kraujo srovės. Venų sienelėse vyksta negyžiami pakitimai: pradžiūja jos išbujoja, vėliau sklerozuojasi, sunyksta, išplonėja, vena deformuojasi.

Varikozės priežastis dar ne visai aiški. Trumpai apibendrinus iki šiol vyraujančias teorijas ir praktinį patyrimą, galima teigti, jog pagrindinę rolę turi įgimtas, rečiau įgytas (persirgus infekcinėmis ligomis, sutrikus hormonų veiklai) venų silpnumas, jų sienelių raumeninio ir jungiamojo audinio nepilnavertisumas. Todėl ne veltui daug kas laiko varikozę paveldima liga. Ligai pasireikš didelę įtaką turi vidinės ir išorinės sąlygos: apsunkintas veninio kraujo nutekėjimas, didelis spaudimas venose. Kadangi veninis kraujas sunkiau nuteka stovint, sėdint, keliant sunkumus, — žymiai pakyla spaudimas. Varikozė neretai susijusi su profesija — kirpėjų, stomatologų, pardavėjų, laiknešių ir kt. Intensyvus sportas, ypač lengvoji atletika, sunkūs pėsčiųjų turistiniai žygiai turintiems silpnas venas taip pat gali sukelti šią ligą. Kraujo nutekėjimą apsunkina pakitimai mažajame dubenyje: uždegimai, navikai, o ypač nėšumas.

Kovojojant su šia liga, svarbu kuo anksčiau ją pastebėti ir gydyti. Pradinėje ligos stadijoje, kai venos pakitusios nežymiai, nėra mazgų, pakanka konservatyvaus gydymo, kurio tikslas nudausti ligai plėstis, sustiprinti kraujagysles. Rekomenduojamas plaukimas, slidinėjimas, kasdien 40 min. lėli pasivaikščiojimai, nermuotos saulės vonios, lengvas kojų masažas. Jei dirbama sėdint, reikia kas 40 min. pakeisti padėtį, pavaikščioti, naktiai pakelti kojas aukščiau. Du kartus per dieną (rytį ir po darbo) sveika daryti po 10 minučių specialią gydomeją mankštą.

I. Atsistojus

1. Pėdos suglaustos, dešinė ranka ant juosmens, kairė remiasi į kėdės nugarėlę. Lingavimas nuo kulnų ant pirštų.

2. Rankomis atsiremti į kėdės nugarėlę, atsistojus ant pirštų galų, laisvai išmesti į šalis paeiliui dešinę ir kairę kojas.

3. Atsistoti suglaudus pėdas. Skaičiuojant „viens“ — pakelti ištiestą koją „du“ — sulenkti per kelio sąnarį, „trys“ — ištiesti, „keturi“ — nuleisti koją.

4. Išties padėtis, kaip antrame judesyje. Laisvai išmesti pirmyn ir atgal paeiliui dešinę ir kairę kojas.

II. Atsigulus ant nugaros

5. Kojas padėti ant pagalvėlio ar smėlio maišelio. Po galva — nedidelis pagalvėlis. Pečių lygyje išskėstas pėdas sukli j vidų ir į išorę.

6. Sulenkti kojas per kelius, „žygiuoti“ gulint 1–2 minutes.

7. Pritraukti paeiliui dešinę ir kairę kojas prie pilvo. Ištiesiant koją — įkvėpti, sulenkiant iškvėpti.

8. Kojos suglaustos. Atitraukti į šoną ir vėl pritraukti paeiliui dešinę ir kairę kojas.

III. Gulint ant pilvo

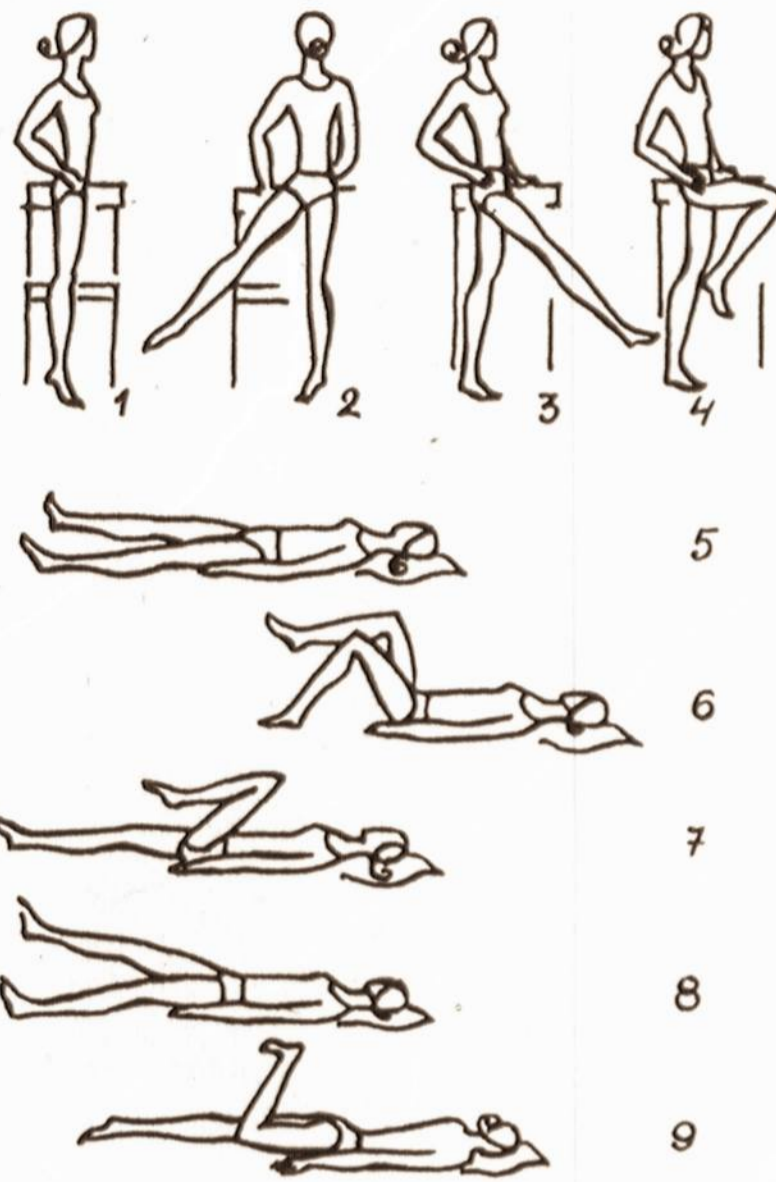
9. Sulenkti per kelį ir vėl ištiesi paeiliui dešinę ir kairę kojas.

Baigiant 1 minutę laisvai pasivaikščioti.

Pradžioje kiekvienas judesys kartojamas 2–3 kartus, vėliau, kai organizmas apsipranta, — 6–8 kartus.

Viena svarbiausių konservatyvaus gydymo priemonių yra lengvas ir vienodas galūnių suspaudimas elastiniu bintu ar elastine kojine. Tai reikia padaryti dar neatsikėlus iš lovos, kai venos subliuzkustos. Naktiai bintus ar kojines reikia nuimti. Venų sienelės sustiprina geriamieji vaistai: askuzenas, vitaminal B, C ir kt. Konservatyvus gydymas taikomas ne tik ligos pradžioje, bet ir seniems žmonėms, taip pat negalintiems ar nenorintiems gydytis kitais būdais.

Esant pažengusiai varikozei, venų deformacijai, taikomi veiksmingesni gydymo būdai: venų sklerozavimas ir operacinis gydymas. Venų sklerozavimas pagrįstas kraujagyslių užkimimu, suleidus į jas specialius skiedinius: hipertoniškus valgomosios druskos, natrio salicylato, gliukozės skiedinius, varikocidą, varikozaną, chinin-uretano skiedinį ir kt. medikamentus. Sklerozuojantis gydymas plačiai taikomas ambulatorinėmis sąlygomis. Išskyrus retus atvejus, kai išsivysto greitai praeinanti aplinkinės odos reakcija, ligoniai visą laiką lieka darbingi.

Operacinis gydymas taikomas tik stacionario sąlygomis, esant toli pažengusiai, dekompensuotai varikozei, ypač, jei kartojasi mūsų ankščiau minėtos komplikacijos. Sklerozuojantis ir operacinis gydymas įmanomas tik tuomet, kai yra nepakitusių kojų giliosios venos, kuriomis kraujas turės nutekėti po gydymo.

Kojų venų susirgimai yra socialinė ir estefinė problema. Dėl šios ligos nukenčia darbingumas, ligoniai neretai tampa invalidais. Iš kitos pusės dėl savo kojų neestetiškos išvaizdos ligoniai vengia papildomų, baseinų, išties metus nešioja storas kojines.

G. SARGAUTIENE

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISOR

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REKALAMS

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

MŪSŲ SPECIALYBĖ: LIETUVIŠKA DUONA, PÝRAGAI
VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.

Corona, Queens, N. Y. 11368

Tel. 779-5156

VIENYBĖ

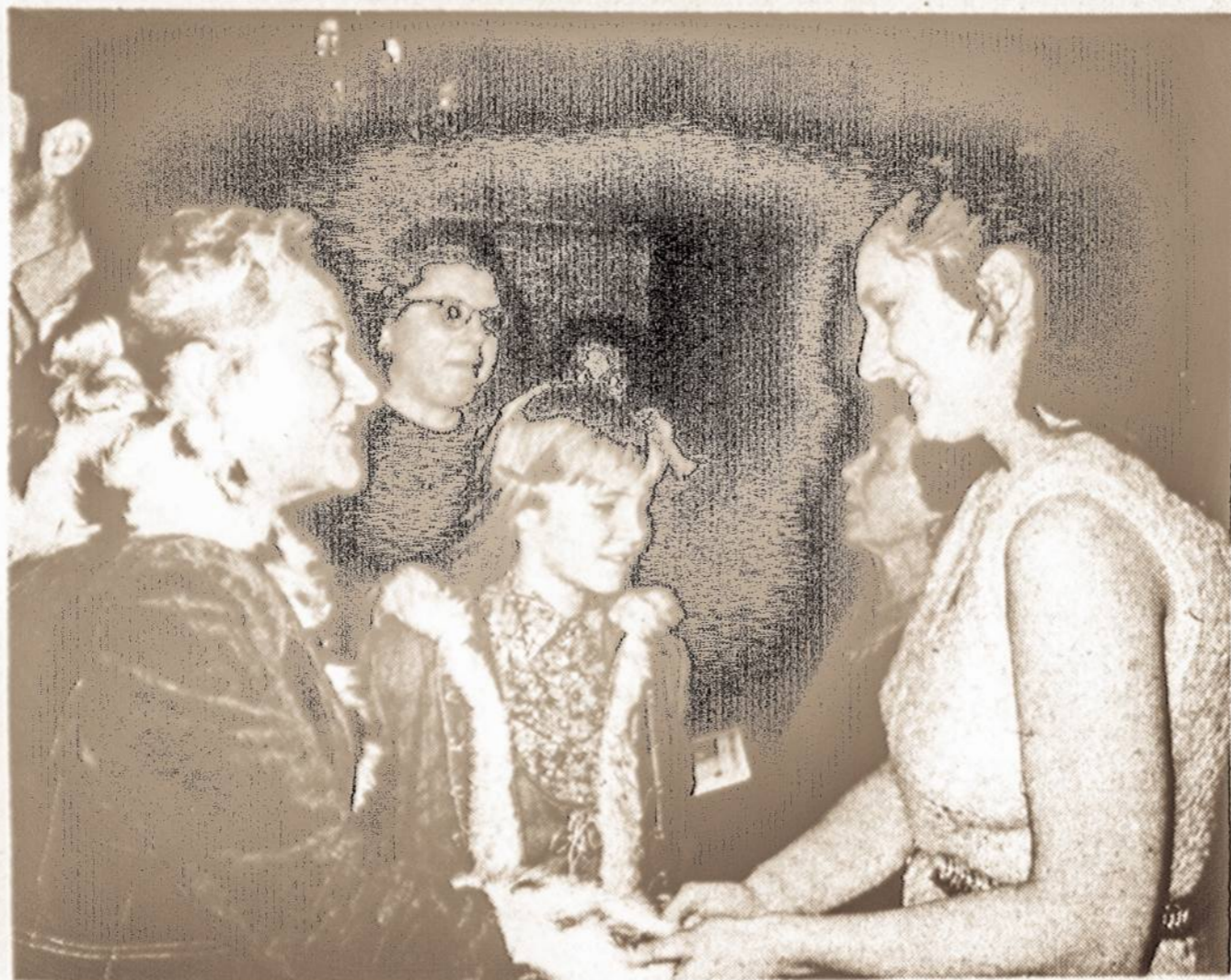
"LONDON GRIPPE" užkulpo Vienybę. Vienybės personalą, kaip ir daugelį New Yorko gyventojų, net gydytojų, užklupo baisios slogos, kažkodėl vadinamos "London Grippe". Gal dėl to, kad be persto jimo per porą savaitių buvo didelė drėgmė, miglos, vėjas iš vietos nepajudino iš miesto pakilusiu dulkių ir nešvarumų.

Per kellas savaites Vienybės leidėjai buvo prie lovų "Prirakinatas". Tuo metu Vienybėje viešėjusi iš Lietuvos ir Lenkijos atvykusi pianistė Aldona Dvarionaitė, taip pat persirgo šiuo nelemtu gripu. Pasveikusi, ji išskrido į San Francisco ir Los Angeles, kur vietos lietuviai jai surengė koncertą sausio pradžioje.

LIETUVIŠKI EKSPONATAI LIBERTY SALOJE

NEW YORKO LB apygardos narė Marija Bulvičienė ir LB centro valdybos narė iš Philadelphijos Aušra Zerr buvo nuvykusios į Liberty salą, kur apžiūrėjo Laisvės stovykloje esantį imigracijos muziejų ir pasitarė su muziejaus kuratorium Edward Kallop, kaip galima būtų papildyti jį lietuviškais eksponatais.

Ligšiol muziejuje tebebuvo tik trys eksponatai, bet ir tie nebūdingai lietuviški. Kadangi muziejaus nuolatiniuose skyriuose vietos jau nebėra, tai manoma, kad gal ateityje, muziejų praplėtus, jos atsirastų. Taip pat esama galimybių tame muziejuje su lietuviškais eksponatais pasirodyti tais atvejais, kai muziejaus vadovybė rengs laikines parodas su eksponatais, valduojančiais vieną kurią nors tautybę ar kultūros laikotarpį, kokia nors specialia proga. Muziejaus reikalais LB yra paskyrusi rūpintis New Yorko apygardos pirmininką A. Vakselį.

Lionė Juodytė su dukra Janina (kairėje) jau kelintą savaitę vieši Lietuvoje. Sausio pabaigoje ketina sugrįžti atgal į New Yorką. Prieš kelionę dar spėjo dalyvauti pianistės Aldonos Dvarionaitės koncerte Carnegie Recital Hall. Nuotraukoje Juodytė sveikina Dvarionaitę už puikų recitalį.

VIENYBĖ gavo pakvietimą dalyvauti Prezidento R. Nixon ir vice prezidento S. Agnew inauguracijoje šeštadienį, sausio 20 d. Washington, D. C. Vienybė taip pat pakviesta į Inauguracijos balių.

S. NARKĖLIŪNAITĖ sausio 5 d. išskrido į Lietuvą aplankyti savo seserų ir kitų artimųjų bei draugų. Grįžta sausio pabaigoje. Salomėja Lietuvą lanko jau septintą kartą.

HELEN V. KULBER, Lietuvos Vyčių koordinatore, pranešė spaudai, kad Hallmark Gallery, 720 Fifth Avenue, New Yorke, nuo lapkričio 22 iki sausio 3 d. vyko paroda "Christmas is what you make it". Buvo išstatyta ir lietuviška eglaitė, papuošta šiaudinuokais.

ALDONOS DVARIONAITĖS antras koncertas New Yorke įvyks šeštadienį, sausio 20 d., Town Hall salėje. Koncertą organizuoja Norman Seaman agentūra, padedant Jonui Mekui. Bilietus tarp lietuvių platina Vytautas Beleckas. Salė talpina 1,525 žmonių, tad reikės labai daug publikos bent dalinai ją užpildyti.

KLAIPĖDOS KRAŠTO PRIJUNGIMO MINĖJIMAS

Klaipėdos Krašto prie Lietuvos prijungimo minėjimas įvyks sausio 14 d., sekmadienį, Congregation bažnyčios salėje 85-1 91 St., Woodhaven. Prasidės 2 val. p. p. Ten pat bažnyčioje ekumenines pamaldas atnašaus kun. P. Dagys ir kun. L. Andriekus.

Po pamaldų, 3 val. žemutinėje salėje bus tęsiamas minėjimas.

Kalbės Lietuvos generalinis konsulas A. Simutis.

Rengėjai - Mažosios Lietuvos bičiulių draugija, Nepriklausomybės Kovų karių savanorių sąjunga. Ramovėnai ir Šaulių sąjungos valdyba.

JULIUS IR ANELĖ PAKNIAI, Kearny, N. J., su giminėm paminėjo savo 60 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Prieš 60 metų, lapkričio 7 d. įjėdė sumainė žiedus Maspeth, Viešpaties Atsimainymo bažnyčioje. Pakniai yra žinomi ne tik New Jersey, bet ir Didžiojoje New Yorke, kaip lietuviškų reikalų rėmėjai. Paknys 1924 suorganizavo ir ligšiol vadovauja Schuyler Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Draugijai Kearny, N. J., kurios pinigai siekia aštuonis milijonus dolerių. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Mirė Marijona Strumskienė-Jokūbaitienė

Charles kapinėse, Farmingdale, L. I. Laidotuvėmis rūpinosi Juozo Garšvos Haven Hill Funeral Home. Labai giliame nuliūdime liko jos vienturtė dukra Aldona Norkus, Žentas, penki anūkai ir kiti artimieji. Marijonos giliai liūdi ir Vienybės personalas.

VIENYBĖS kaiminystėje išnuomojamas labai gražus 8 kambarių butas. Prašome telefonuoti Vienybei AP 7-7257 dėl platesnių informacijų.

27-oji J.T. sesija

Tėsinys iš 7 psl.

baigus, buvo paskirtas į specialaus politinio komiteto posėdžius. Įvairiais laikotarpiais sesijos metu jam teko kalbėti arti dešimties kartų, pareiškiant sovietinę nuomonę bendrai ar atsakant į kitų delegatų kalbas. Tačiau šios sesijos metu nebuvo panašių "dvikovų" su JAV delegatais, kaip perreitos sesijos metu. Tada, kaip prisimename, JAV delegatas Derwinski ypatingai atakavo Sov. Sąjungą dėl padėties Lietuvoje, o Vyt. Zenkevičius atsikirtinėjo Sovietų Sąjungos vardu.

Pabaltiečių noras, kad šioje sesijoje kaip nors įvyktų susikirtimų tarp JAV ir Sovietų S-gos dėl religijos padėties Lietuvoje, turint galvoje Lietuvos 17 tūkst. tikinčiųjų peticiją, neišsipildė. Tai įvyko greičiausia todėl, kad JAV nenorėjo drumsti Prezidento Nixono apsilankymu Maskvoje sudarytos "draugiškumo atmosferos".

Giliai prisilėgti pranešame, kad sausio 8 d. Booth Memorial ligoninėje Flushing, N. Y. mirė visų mylima Marijona Strumskienė-Jokūbaitienė.

Tuojuo po jos vyro Jurgio Jokūbaitio mirties gruodžio 1 d. Marijonos sveikata buvo taip pablogėjusi, kad turėjo būti paguldyta ligoninėje tyrinėjimams. Ji ypač suvargę slaugydama savo vyrą, kuris sirgo keletą metų, Marijonai besigydančiant ligoninėje, išsivystė bronchitas, vėliau plaučių uždegimas nuo kurio ir mirė.

Marijona buvo viena veikiausių moterų New Yorko apylinkėje. Nebuvo to muzikinio veikalo ar operetės, kuriame ji nebūtų dainavusi vadovaujamąjį vaidmenį. Ji buvo viena iš Moterų Vienybės steigėjų, ilgametė jos pirmininkė ir labai daug talkino Vienybei. Tikrumoje, jos iniciatyva Moterų Vienybė buvo įsteigta, kad padėti laikraščiu, bet vėliau, jai pasitraukus, draugija nukrypo kitais keliais.

Buvo palaidota sausio 11 d. St.